

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Kaupunginhallitus

Kokouskutsu ja esityslista

Aika 10.08.2026 16:00 -

Paikka Kaupungintalo, kaupunginhallituksen sali

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Kutsutut	Komu Pekka	puheenjohtaja	
	Bruneau Milla	I varapuheenjohtaja	
	Markkanen Marju	II varapuheenjohtaja	
	Putula Toni	III varapuheenjohtaja	
	Uosukainen Kimi	jäsen	
	Laakso Jetta	jäsen	
	Lindqvist Marko	jäsen	
	Aaltonen Kalle	jäsen	
	Lientola Elisa	jäsen	
	Kastehelmi Minerva	jäsen	
	Seesvaara Eero	jäsen	
	McCarron Francis	kaupunginvaltuuston pj.	
	Kari Mika	kaupunginvaltuuston I vpj.	
	Pakkanen Lasse	kaupunginvaltuuston II vpj.	
	Nieminen Mira	kaupunginvaltuuston III vpj.	
	Kyynäräinen Niko	kaupunginjohtaja, esittelijä	
	Hämäläinen Veera	viestintäjohtaja	
	Valtavaara Anu	juristi	
	Kovero Anniina	hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä	

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
--	------	---------	-----------

Lahti 5.8.2026

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Käsiteltävät asiat

§	Otsikko	Sivu
198	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
199	Pöytäkirjan tarkastajat	4
200	Konsernihallinto, rahoituspalvelujen kassaraportti	5
201	Kaupunginvaltuuston 8.6.2026 kokouksessa tehtyjen päätösten laillisuuden tarkastaminen	6
202	Valtuustoaloite: Loppu modernille orjuudelle KV	7
203	Valtuustoaloite: Yrittäjäyryluokka Lahden peruskouluun KV	14
204	Valtuustoaloite: Yläkoulun opettajien valvonta-ateriaedun laajentaminen ja yhteisruokailun mahdollisuuksien selvittäminen KV	19
205	Valtuustoaloite: kouluruokailun kehittämisestä Lahdessa KV	23
206	Valtuustoaloite: Uimaopetuksen keskittäminen alakoulun tietyille vuosiluokalle oppimistulosten ja turvallisuuden parantamiseksi KV	32
207	Valtuustoaloite: Huoltajien oikeus tulla informoiduksi koulujen ja päiväkotien opetussisällöistä KV	44
208	Valtuustoaloite: Perustulokeilu Lahden työllisyysalueelle KV	50
209	Valtuustoaloite: Painetun oppimateriaalin käytön mahdollistaminen Lahden lukioissa KV	59
210	Lausunto hallituksen esitysluonnokseen eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 29 §:n kumoamisesta	71
211	Lausunto Päijät-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksen luonnoksesta	75
212	Tiedoksi merkittävät asiat	87

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

198
Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja toteaa kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Kaupunginhallitus
Esityslista
Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

nro 17

199

Pöytäkirjan tarkastajat

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valitaan III vpj. Toni Putula ja jäsen Kimi Uosukainen.

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

200
Konsernihallinto, rahoituspalvelujen kassaraportti

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee asian tiedokseen.

Perusteluosa

-

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

201

Kaupunginvaltuuston 8.6.2026 kokouksessa tehtyjen päätösten laillisuuden tarkastaminen

31/00.01.01.01/2026

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus toteaa, etteivät kaupunginvaltuuston kokouksessa 8.6.2026 tehdyt päätökset niiden laillisuuden suhteen anna aihetta huomautuksiin

Perusteluosa

Kaupunginvaltuuston kokouksesta 8.6.2026 laadittu pöytäkirja on nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa www.lahti.fi ja luettavissa sähköisessä muodossa Lahti-Pisteen asiakastietokoneelta.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

202

Valtuustoaloite: Loppu modernille orjuudelle KV

930/00.01.01.03/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

hankintapäällikkö Tarinka Ringvall, p. 050 559 4078

toimitilajohtaja Jouni Arola, p. 050 559 4227

konsernihallinnon johtaja, henkilöstöjohtaja Mira Keitaanranta, p. 050 559 4065

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi."

Perusteluosa

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä ja 23 muuta allekirjoittajaa jättivät 9.2.2026 seuraavan valtuustoaloitteen:

"Suomessa työskentelee monia ulkomaalaisia ihmiskaupan uhreja olosuhteissa, mitä on kuvattu moderniksi orjuudeksi. He saapuvat tänne vakavasti

velkaantuneina jouduttuaan maksamaan suuren kynnyksrahan halpatyövoiman välittäjille. Heitä on töissä rakennustyömailla, vanhustenhoitajina, siivoojina sekä monilla muilla julkisella rahalla toimivilla aloilla.

Harmaan talouden ja työperäisen hyväksikäytön ongelmiin on herättävä. Valitettava totuus on, että ulkomaisten työntekijöiden hyväksikäyttö on yleistä sekä järjestelmällistä. Yrittäjille ja ihmiskauppiaille annetut tuomiot ovat aivan liian lieviä, joskus myös täysin olemattomia. Toiminnasta kärsivät eniten ihmiskaupan uhrit, mutta myös rehelliset yrittäjät, jotka joutuvat kilpailemaan orjatyötä hyödyntävien yritysten kanssa.

Työsuojeluviranomaiset ovat valitettavasti usein avuttomia havaittujen väärinkäytösten estämisessä, sillä heidän toimivaltuutensa ja resurssinsa ovat täysin riittämättömät. Valtion tulee rahoitusta lisäämällä, rangaistuksia kiristämällä ja viranomaisten toimivaltuuksia vahvistamalla torjua hyväksikäyttöä. Kuitenkin myös kunnilla ja hyvinvointialueilla on tärkeä asema työvoiman hyväksikäytön ja ihmiskaupan estämisessä.

Lahden vasemmistoliiton valtuustoryhmä ja allekirjoittaneet valtuutetut esittävät, että kaupungin on laadittava selkeät ja sitovat ohjeistukset työehtojen polkemisen, työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjumiseksi kaupungin toiminnassa, alihankintaketjuissa ja hankinnoissa. On selvittettävä, onko alihankintaketjujen pituutta syytä rajoittaa. Kaikissa tehtävissä sopimuksissa on vaadittava työehtosopimusten noudattamista koko hankintaketjun osalta. Kaupungin viranhaltijoiden on tehtävä aktiivisesti yhteistyötä viranomaisten kanssa hyväksikäyttötapausten estämiseksi ja uhrien auttamiseksi.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Vuonna 2023 hyväksytty Lahden kaupungin hankintaohjelma velvoittaa kaupungin toteuttamaan hankintansa vastuullisesti ja ihmisoikeuksia edistäen. Kaupungin hankinnoissa edistetään työllisyyttä hyödyntämällä hankinnoissa sosiaalisia kriteerejä. Sosiaaliset kriteerit tarjoavat tarjouskilpailuun osallistuville yrityksille mahdollisuuden saada kilpailutuksessa lisäpisteitä esimerkiksi työllistämällä pitkäaikaistyöttömän yrityksen toimintoihin sopimuskauden aikana.

Tavarahankinnoissa edellytetään, että tarjoajan tuotteita ei ole valmistettu tai koottu maissa, jotka eivät noudata ILO:n kansainvälisiä sopimuksia työoloista ja järjestäytymisvapaudesta sekä työelämän peruseriaatteiden ja -oikeuksien kunnioittamisesta. Lisäksi edellytetään, että tarjoajan toimitusketjua auditoidaan säännöllisesti ja tarjoaja pystyy todentamaan toimitusketjun toimijat. Tarjoajan on myös pyydettäessä toimitettava selvitys toimitusketjusta.

Joissakin merkittävimmissä hankinnoissa on lisäksi vaadittu seuraavaa:

- Tarjoajalla on toimintaansa koskevat eettiset liiketoimintaohjeet (Code of conduct), jotka ovat vapaasti saatavilla esim. verkkosivuilla tai pyytämällä.
- Tarjoaja on määrittänyt eettiset liiketoimintaohjeet sopimustoimittajilleen (toimittajien Code of Conduct). Tarjoaja sitoutuu toimittamaan ohjeet tilaajan pyynnöstä hankintamenettelyn ja sopimuskauden aikana.
- Tarjoaja raportoi vastuullisuudestaan säännöllisesti, vähintään vuosittain, esim. YK:n kestävän kehityksen periaatteiden raportoinnin mukaisesti. Raportti on saatavilla yleisesti esim. verkkosivuilla tai pyynnöstä.

Kaupunki käyttää sopimustoimittajien tilaajavastuulain mukaisten velvoitteiden seurantaan Vastuu Group Luotettava Kumppani palvelua. Palvelussa on ajantasainen tieto mm. yrityksen työnantajavelvoitteiden hoitamisesta ja mahdollista maksuhäiriöistä lakisäätteisten vaatimusten noudattamisessa.

Harmaan talouden torjunta on kaupungille tärkeä asia. Harmaan talouden torjuntaa tukeva ohjeistus on henkilöstön saatavilla hankintapalveluiden extranet sivuilta. Verottaja ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto järjestivät Lahden kaupungille koulutuksen harmaan talouden torjunnasta. Koulutuksen materiaali sisältää tietoa tekijöistä, jotka altistavat harmaan talouden eri muodoille ja ehdotuksia riskien pienentämiseksi. Lisäksi siinä on kuvattu, miten toimia tilanteissa, joissa tällaisia riskejä on tunnistettu. Työohjeessa on ohjeita mm. harmaan talouden riskien tunnistamiseen, tilaajavastuulain velvoitteiden täyttämiseen, työperäisen hyväksikäytön ehkäisyn toimiin sekä alihankinnan valvontaan.

Tarjouskilpailusta suljetaan tarjoaja, jota rasittaa hankintalain 80 §:n mukainen poissulkemisperuste. Tarjouskilpailun ulkopuolelle voidaan sulkea tarjoaja, jota koskee hankintalain 81 §:ssä tarkoitettu muu poissulkemisperuste.

Toimittajalla on tilaajan vaatimuksesta velvollisuus vaihtaa alihankkija, jos siihen kohdistuu julkisia hankintoja koskevassa lainsäädännössä tarkoitettu pakollinen poissulkemisperuste tai julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 81 §:n 1 momentin 3–11 kohdissa tarkoitettu harkinnanvarainen poissulkemisperuste, pakote tai Suomen viranomaisen tekemä varojen jäädyttämispäätös, vaikka peruste olisi syntynyt, pakote asetettu tai varojen jäädyttämispäätös tehty vasta sopimussuhteen alkamisen jälkeen. Jos alihankkijan vaihtaminen ei ole mahdollista, on tilaajalla oikeus irtisanoa hankintasopimus päättymään välittömästi.

Kaupungin hankintaohjetta päivitetään hankintalainsäädännön uudistuessa. Kaupungin ohjeistusta hankintojen sosiaalisesta vastuullisuudesta, mukaan lukien harmaan talouden torjunta ja työperäisen hyväksikäytön torjuminen, tarkastellaan ja päivitetään tarvittaessa hankintaohjeen päivittämisen yhteydessä.

Tilakeskus

Lahden Tilakeskuksella on investointien ja palveluiden hankinnoissa sitovat käytännöt työehtojen noudattamiseen ja alihankkijoiden käyttämiseen eri toiminnoissa. Alla esimerkit talonrakennusinvestointien sekä palveluhankinnan osalta.

Talorakennusinvestoinnit:

Lahden kaupungin talonrakennusinvestoinneissa tarjouspyyntö- ja sopimusasiakirjoissa rajataan alihankintojen ketjuttamista. Rakennusurakoissa sopimussuhteessa oleva urakoitsija voi luovuttaa urakan tai sen osia edelleen toiselle urakoitsijalle aliurakkana. Aliurakan ketjuttaminen tätä pidemmälle ei ole sallittua ilman rakennuttajan hyväksymää erityistä syytä. Kaikki aliurakoitsijat tulee aina hyväksyttää rakennuttajalla. Rakennuttaja vaatii, että ennen kunkin yksittäisen aliurakointisopimuksen solmimista urakoitsija esittää rakennuttajalle aliurakoitsijasta tilaajavastuulain mukaiset selvitykset sekä kirjallisen vakuutuksen siitä, ettei aliurakoitsijaa edusta työmaalla tai muutoin liiketoimintakiellossa oleva henkilö. Rakennuttajalla on oikeus olla hyväksymättä niitä aliurakoitsijoita, joiden tilaajavastuutiedoissa on puutteita, todistusten aitoudesta ei voida saada varmuutta ja/tai todistuksia ei olennaisilta osin ole käännetty suomeksi tai on muuten aiheutta epäillä, ettei aliurakoitsija pysty huolehtimaan tai aio huolehtia yhteiskunnallisista velvoitteistaan kuten veroista tai sopimuspalkoista. Aliurakoitsijan tulee sitoutua yksilöimään ennen työn aloittamista työmaalla työskentelevät palveluksessaan olevat henkilöt. Pääurakoitsijan tulee ylläpitää ajantasaista luetteloa myös aliurakoitsijoista ja näiden työntekijöistä työmaalla. Rakennuttajalla on oikeus keskeyttää työt, mikäli urakkasuorituksia on ketjutettu ilman rakennuttajan nimenomaista hyväksyntää. Urakoitsijan tulee purkaa ketjutettu aliurakkasopimus välittömästi ja vastata rikkomuksestaan aiheutuvasta haitasta. Rakennuttajalla on oikeus periä urakoitsijalta jokaisesta rikkomuksesta erikseen sopimussakkoa 0,05 % arvonlisäverottomasta urakkasummasta kultakin työpäivältä, jonka aikana sopimuksenvastainen aliurakoitsija on työskennellyt työmaalla.

Ylläpidon palvelusopimukset

Kiinteistöjen ylläpidon palvelutuotannon hankintojen tarjouspyyntö- ja sopimusasiakirjoissa määritellään tapauskohtaisesti oikeudesta käyttää alihankkijoita.

Esimerkiksi kiinteistöhoitopalveluissa palveluntuottajalla on oikeus käyttää palvelun tuottamisessa alihankkijoita. Tällöin palveluntuottaja vastaa käyttämänsä alihankkijan osuudesta kuten omastaan sekä vastaa siitä, että alihankkija noudattaa omalta osaltaan sopimuksen mukaisia velvoitteita. Alihankintayrityksen käytöstä on aina sovittava erikseen sopimuksessa tilaajan kanssa. Perustellusta syystä tilaaja voi kieltäytyä hyväksymästä alihankkijaa. Palveluntuottaja tekee alihankintasopimukset omiin nimiinsä tilaajan hyväksymien palveluntuottajien kanssa siten, että sopimusehdot täyttävät tilaajan vaatimukset

Palveluntuottajalla on tilaajan vaatimuksesta velvollisuus vaihtaa alihankkija, jos siihen kohdistuu hankintalain (1397/2016) 80 §:ssä tarkoitettu pakollinen poissulkemisperuste tai 81 §:n 1 momentin 3–5 kohdissa tarkoitettu hankinnanvarainen poissulkemisperuste, vaikka peruste olisi syntynyt vasta sopimussuhteen alkamisen jälkeen. Jos alihankkijan vaihtaminen ei ole mahdollista, on tilaajalla oikeus irtisanoa sopimus päättymään välittömästi.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: -

Liitteet

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Numero	Otsikko
--------	---------

1	Valtuustoaloite Loppu modernille orjuudelle
---	---

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

203

Valtuustoaloite: Yrittäjyyssluokka Lahden peruskouluun KV

5422/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija

opetus- ja kasvatusjohtaja Virve Jämsén

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi."

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 57

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Keskustan valtuustoryhmä ym. allekirjoittajat 15.12.2025:

”Lahden yksi strateginen tavoite on yritysystävällisyyden parantaminen. Yritysystävällisyys tarkoittaa ilman muuta myös yrittäjyyden tukemista.

Yrityksiä ei synny tyhjästä. Niitä perustavat ihmiset, joilla on ideoita, valmiutta ja rohkeutta yrittää, epäonnistua ja yrittää uudestaan. Yrittäjäksi ei synnytä; yrittäjäksi opitaan ja kasvetaan.

Siksi me allekirjoittaneet kaupunginvaltuutetut esitämme, että Lahdessa käynnistetään peruskoulun yrittäjyysluokka.

Yrittäjyysluokalla voidaan yhdistää opetussuunnitelman (OPS 2021) monialaiset oppimiskokonaisuudet ilmiöpohjaisen oppimisen ja työelämäyhteydet käytännön harjoitteluun Nuorten yrittäjyys ja talous NYT:n ohjelmien kautta. Tämä tukee oppilaiden elämyksellistä ja motivoivaa oppimista. Aloite vahvistaa Lahden profiilia yritysmyönteisenä kaupunkina ja inspiroi nuoria ideoimaan, kokeilemaan ja kehittämään omia yrittäjyystaitojaan.

Yrittäjyysluokalle haettaisiin 6. luokalla ja opiskelu tapahtuisi 7-9 luokilla. Yrittäjyysopinnoissa oppilas opiskelisi yrittäjyyttä valinnaisaineena. Painotetun opetuksen erikoisluokkien joukossa yrittäjyysluokka olisi yksi vaihtoehtoista.

Yrittäjyysluokan idea olisi tarjota perusopetuksen lisäksi painotetusti yrittäjyysasenteita, mahdollisesti työelämätaitoja ja yrittäjyyskasvatusta. Yrittäjyysluokka olisi osa perusopetusta, joten sen jälkeen oppilas siirtyisi normaalisti jatko-opintoihin.

Nuorten yrittäjyys ja talous NYT on tehnyt jo pitkään töitä toiminnallisen ja elämyksellisen opetuksen parissa. Yhdeksännellä vuosiluokalla yrittäjyyskasvatuksessa voitaisiin osallistua NYT:n ohjelmaan, jossa oppilaat perustavat tiimeinä yrityksiä ja osallistuvat ohjelman mukaiseen kilpailuun.

"Kilpailutoiminnassa hienointa ovat innostuneet nuoret ja hienot ideat" on erään oppivelvollisuusoppilaitoksen yrittäjyyslinjan valmentajan kokemus.

Peruskoulun yrittäjyysluokan toteutuminen avaisi mahdollisuuden toteuttaa yrittäjyysopetusta myöhemmin myös Lahden lukioissa.

Esimerkkejä yrittäjyysopintojen menestyksellisestä toteuttamisesta niin peruskoulussa, lukiossa kuin korkea-asteellakin on lukuisia eri puolella Suomea."

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Valtuustoaloitteessa esitetään yrittäjyysluokan perustamista Lahden perusopetukseen. Aloitteen mukaan yrittäjyyden opiskelu voisi toteutua valinnaisaineena tai osana painotettua opetusta.

Lahden perusopetuksen yrittäjyyskasvatussuunnitelma on osa Lahti oppimisympäristönä -kokonaisuutta. Yrittäjyyskasvatussuunnitelman tavoitteena on vahvistaa oppilaiden oman elämän hallintaa, yrittäjämäisiä taitoja ja asennetta sekä laaja-alaisen osaamisen taitoja. Yrittäjyyskasvatukselle on ominaista oppiminen aidoissa tilanteissa ja omien kokemusten kautta. Toimintatapa tukee oppilaan aktiivista toimijuutta, yhdessä tekemistä ja yhteistä oppimista. Lahden perusopetuksen yrittäjyyskasvatuksessa hyödynnetään Nuorten yrittäjyys ja talous NYT -järjestön oppimiskokonaisuuksia ja materiaaleja.

Lahden yrittäjyyskasvatussuunnitelmaan sisältyvät kaikille yhteiset 6. ja 9. luokkien Yrityskylä-oppimiskokonaisuudet työelämästä, taloudesta ja yrittäjyydestä. Kaikkien 7. luokkalaisten kanssa käsitellään Arjen taidot -

oppitunneilla yrittäjyyskasvatuksen näkökulmasta muun muassa omia vahvuuksia ja mahdollisia urapolkuja sekä tulevaisuuden työvaihtoehtoja. Lisäksi käytettävissä on vapaavalintaisia toiminnallisia oppimiskokonaisuuksia eri vuosiluokille: Yrityssankari 4. tai 5. luokalle, Taloussankari 8. luokalle sekä Vuosi yrittäjänä -ohjelma 9. luokalle.

Edellä kuvatulla tavalla yrittäjyyskasvatus on jo osa Lahden perusopetuksen toimintaa. Painotettua opetusta Lahden kaupungin perusopetus tarjoaa tällä hetkellä 3. luokalta alkaen musiikissa, liikunnassa sekä luonnontieteessä ja matematiikassa. Yläkoulussa 7. luokalta alkaen tarjolla on musiikin, liikunnan, luonnontieteen ja matematiikan sekä kuvataiteen painottua opetusta. Syksyllä 2026 tullaan kaupungin järjestämään painotettua opetusta tarkastelemaan kokonaisvaltaisesti opetuksen järjestämisen ja käytännön toteuttamisen eri näkökulmista huomioiden yhdenvertaisuuden edistämisen sekä segregaaation ehkäisyn. Tämän tarkastelun yhteydessä on tarkoituksenmukaista arvioida myös yrittäjyysluokan perustamistarvetta ja -mahdollisuuksia osana painotetun opetuksen kokonaisuutta. Arvioinnissa otetaan huomioon yrittäjyysluokan pedagogiset, toiminnalliset ja palveluverkkoon liittyvät toteuttamisedellytykset. Tarvittaessa kartoitetaan myös mahdollisuudet edistää yrittäjyyden opiskelua valinnaisena oppiaineena.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: -

Liitteet

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Numero	Otsikko
--------	---------

2	Valtuustoaloite Keskustan valtuustoryhmä ym.
---	--

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

204

Valtuustoaloite: Yläkoulun opettajien valvonta-ateriaedun laajentaminen ja yhteisruokailun mahdollisuuksien selvittäminen KV

5421/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija

opetus- ja kasvatusjohtaja Virve Jämsén

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi."

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 56

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Kokoomuksen valtuustoryhmä ym. allekirjoittajat 15.12.2025:

”Yläkoulun opettajien valvonta-ateriaedun laajentamisen ja yhteisruokailun mahdollisuuksien selvittämisestä

THL:n Kouluterveyskyselyn (2025) mukaan vain 46 prosenttia lahtelaisista 8.–9. luokan oppilaista syö koululounasta päivittäin. Lisäksi vain 38 prosenttia oppilaista pitää koululounasta maultaan hyvänä ja 54 prosenttia syö aamupalaa joka arkiaamu. Tulokset herättävät huolta nuorten ravitsemuksesta, jaksamisesta, oppimisesta ja kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista. Samanaikaisesti 14 prosenttia oppilaista kokee yksinäisyyttä, vaikka 59 prosenttia kokee, että opettajat ovat kiinnostuneita oppilaiden kuulumisista.

Yhteinen ruokailu on merkittävä osa koulupäivää paitsi ravitsemuksen, myös vuorovaikutuksen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmasta. Lisäksi useampien aikuisten läsnäolo isoissa ruokaloissa vähentää sotkemista ja muuta mahdollista häiriökäyttäytymistä. Yläkoulussa opettajien osallistuminen ruokailuun oppilaiden kanssa on kuitenkin usein vähäistä, mikä heikentää mahdollisuuksia ohjata oppilaita säännölliseen kouluruokailuun sekä luontevaan arjen kohtaamiseen.

Lahden kaupungin strategiassa asetetaan tavoitteiksi, että jokaisella oppilaalla on ystävä, oppimistulokset paranevat ja henkilöstö voi hyvin. Lisäksi Lahden tavoitteena on olla osallisuuden ja vuorovaikutuksen suunnannäyttäjä sekä houkutteleva työnantaja. Opettajien mahdollisuus ruokailla yhdessä oppilaiden kanssa tukisi näitä tavoitteita vahvistamalla yhteisöllisyyttä, lisäämällä oppilaiden hyvinvointia sekä tukemalla opettajien työssäjaksamista.

Tällä hetkellä yläkoulun opettajien valvonta-ateriaetu on rajallinen eikä aina mahdollista opettajien osallistumista ruokailuun. Tämän vuoksi on perusteltua selvittää, voitaisiinko opettajille myöntää nykyistä laajempi esimerkkiateriaetu tai kehittää käytäntöjä, joissa opettajat voisivat säännönmukaisesti viedä oppilasryhmänsä syömään oppitunnilta ja ruokailla yhdessä heidän kanssaan.

Esitämme, että Lahden kaupunki selvittää mahdollisuudet laajentaa yläkoulun opettajien valvonta-ateriaetua tai muutoin kehittää toimintamalleja, jotka mahdollistavat opettajien ja oppilaiden yhteisen ruokailun osana koulupäivää.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Valvonta-ateriaetuuden laajentamista yläkoulun opettajille on selvitetty lukuvuoden 2025–2026 aikana yhdessä rehtoreiden kanssa. Tavoitteena on, että valvonta-ateriaetus laajennetaan koskemaan kaikkia yläkoulun opettajia kaikissa yläkouluissa 1.8.2026 alkaen. Osa kouluista on pystynyt laajentamaan etuutta jo keväällä 2026 (viikosta 10 alkaen), mutta kaikissa kouluissa laajentaminen kesken lukuvuoden ei ollut mahdollista, koska lukujärjestyksiin ei voitu tehdä tarvittavia muutoksia. Osassa kouluista oppilasryhmiä on viety ruokailemaan opetuksen yhteydessä jo useamman lukuvuoden ajan, mutta valvonta-ateriaetus on tähän asti kohdentunut yläkouluissa vain muutamalle valvovalle opettajalle ruokailuvuoroa kohden.

Aineenopettajajärjestelmässä yhteisruokailun toteuttamista haastaa myös tulevana lukuvuonna se, ettei opettajalle aina jää mahdollisuutta ruokailla ryhmän kanssa, jos seuraava oppitunti alkaa välittömästi ruokailun jälkeen. Rehtoreiden kanssa on kuitenkin linjattu (rehtorikokous 9.4.2026), että jokainen yläkoulun ryhmä viedään kouluruokailuun päivittäin ja opettaja osallistuu ruokailuun ryhmän kanssa silloin, kun se lukujärjestyksen ja valvontajärjestelyjen puitteissa suinkin on mahdollista. Toimenpiteet edistävät Lahden kaupungin strategian tavoitteiden saavuttamista; oppilaiden ruokailuun

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

osallistumisen tukeminen vahvistaa koulupäivän aikaista hyvinvointia ja oppimisen edellytyksiä. Yhtenäiset käytännöt ja aikuisten määrän lisääminen ruokailutilanteissa tukevat osaltaan myös työrauhaa.

Valvonta-ateriaetuuden laajentamisen lisäkustannuksen arvioidaan olevan noin 100 000 euroa vuodessa nykyiseen kustannustasoon verrattuna. Lisäksi syötyjen aterioiden määrän lisääntyminen kasvattaa ateriapalveluihin tarvittavaa määrärahaa.

Valvonta-ateriaedun laajentamisen edellyttämää lisämäärärahaa ei ole varattu talousarvioon 2026, eikä siten ole huomioitu perusopetuksen vuoden 2026 käyttösuunnitelmassa. Esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi tulee vuoden 2027 käyttösuunnitelmaan varata 100 000 euroa valvonta-ateriaedun laajentamiseen sekä 200 000 euroa ateriapalveluihin syötyjen aterioiden määrän lisääntymisen (10 %) johdosta.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: ote kopa talouspalvelut

Liitteet

Numero Otsikko

3 Valtuustoaloite Kokoomuksen valtuustoryhmä ym.

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

205

Valtuustoaloite: kouluruokailun kehittämisestä Lahdessa KV

932/00.01.01.03/2026

Asian valmistelija

opetus- ja kasvatusjohtaja Virve Jämsén

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi."

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 58

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Perussuomalaisten valtuustoryhmä ja seitsemän muuta valtuutettua jättivät 9.2.2026 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Kouluruokailu on keskeinen osa suomalaista koulupäivää ja osa koulutusjärjestelmän tasa-arvoa. Maksuton kouluateria tukee oppilaiden jaksamista, keskittymiskykyä ja oppimista sekä muodostaa merkittävän osan lasten ja nuorten päivittäistä ravitsemusta. Kouluruokailulla on myös selkeä kasvatuksellinen tehtävä: se tukee hyviä ruokailutottumuksia, arjen taitoja ja yhteisöllisyyttä. Heikoksi jäänyt ravinto sekä kiireiset ruokatunnit lisäävät oppilaiden levottomuutta ja väsymystä sekä aiheuttavat keskittymiskyvyttömyyttä. Oppimisen vaikeudet lisääntyvät. Puutteellinen ravinto on yksi syy yhä kasvavan levottomuuden taustalla. Panostamalla riittävään, maukkaaseen ja koostumukseltaan sekä visuaalisesti selkeään kouluruokaan, pystymme torjumaan monia kouluarjen haasteita.

Kouluterveyskyselyn tuoreiden tulosten mukaan yhä useampi lapsi ja nuori jättää koululounaan kokonaan syömättä. Joillakin paikkakunnilla jopa yli puolet yläkouluikäisistä kertoo, ettei syö kouluruokaa useimpina päivinä. Koko maan tasolla yli kolmasosa nuorista ei syö koululounasta päivittäin. Syömättömyyteen vaikuttavat monet tekijät: ruoan maun ja houkuttelevuuden puute, liian kiireinen tai levoton ruokailuhetki, sosiaalinen paine sekä se, että oppilaat hakevat tilalle epäterveellisiä vaihtoehtoja kaupoista ja kioskeista.

Nuoret kertovat kaipaavansa perinteisiä, yksinkertaisia ja maukkaita ruokia. Kasvisruokien menekki on monilla alueilla selvästi heikompaa, ja niiden osuus

koulupäivän kokonaisravinnosta jää usein vähäiseksi ja toisinaan jopa kokonaan väliin, kun ruoka ei maistu. Kouluruokailun ensisijaisena tavoitteena tulee kuitenkin olla se, että lapset ja nuoret syövät oikeasti. Ruuan ravitsemuksellinen laatu ei toteudu, jos ateria jää syömättä. Päivittäistä ruokaa korvataan usein kaupoista haettavilla paistotuotteilla sekä energiapitoisilla juomilla. Yhä useammin kouluruokailussa perusruoka-aineita korvataan käyttämällä esimerkiksi mifua ja tofua, jotka eivät maultaan tai koostumukseltaan vastaa lasten ja nuorten tottumuksia hyvästä ruuasta. Panostamalla monipuoliseen kotimaiseen ruokaan, lisäämme laatua, tuemme paikallisuutta sekä ylläpidämme yhteiskunnan huoltovarmuutta. Tämä korostaa vastuullisuutta.

Ruokailua häiritsevät myös levottomuus, kiire ja riittämätön aikuisten läsnäolo. Kuten kännykänkäytön rajaamisessa kouluissa on havaittu, rauhallinen oppiminen ja ruokailuympäristö edellyttää selkeitä käytäntöjä ja ohjausta. Ruokailuun varatun ajan tulee olla kiireetön, turvallinen ja rauhallinen, ja siinä on oltava riittävästi aikuisia tukemassa hyviä tapoja ja mallioppimista. On selvitettävä ne keinot, joilla aikuiset saadaan takaisin lasten ja nuorten kouluruokailuhetkiin, keskustelemaan pöytiin ja ohjaamaan aitoon ja läsnä olevaan vuorovaikutukseen myös ruokailun yhteydessä.

Kouluruokailun houkuttelevuus, ruokailun ilmapiiri ja ruoasta saadut kokemukset vaikuttavat suoraan oppilaiden hyvinvointiin, koulupäivässä jaksamiseen ja oppimistuloksiin. Koska kouluruokailu on yhteiskunnan tarjoama palvelu ja osa opetuksen kokonaisuutta, sen toimivuuteen tulee kiinnittää huomiota. Matkapuhelimien osalta tässä onnistuimme, nyt on aika palauttaa kouluruokailu sen vaatimalle laadukkaalle tasolle ja ennalta ehkäistä levottomuutta sekä parantaa oppimisentuloksia tältä osin.

Esitämme, että Lahden kaupunki:

- ryhtyy toimenpiteisiin, että koulujen käytännöt kouluruokailuun liittyen yhtenäistetään edellä nostettujen ongelmien korjaamiseksi.
- lisää kouluruokailun houkuttelevuutta panostamalla maukkaisiin, monipuolisiin ja perinteisiin ruokalajeihin sekä varmistamalla, ettei kasvispainotteisuutta lisätä tavalla, joka kasvattaa ruokahävikkiä tai vähentää oppilaiden syömistä.
- parantaa ruokailun työrauhaa ja ilmapiiriä lisäämällä aikuisia ruokailutilanteisiin, selkeyttämällä yhteisiä käytäntöjä ja varmistamalla ruokailun riittävä aikavaraus, jossa ruokailuhetki rauhoitetaan syömiselle sekä aikuiset opettavat lapsia sekä nuoria mallioppimisen kautta.
- lisää ruokakasvatusta ja kotitalousopetuksen roolia koko perusopetuksen ajan sekä vahvistaa yhteistyötä kodin, kouluterveydenhuollon ja ruokapalveluiden välillä.
- vähentää ruokahävikkiä ja seuraa kouluruokailuun osallistumista yhtenäisillä mittareilla, jotta ongelmiin voidaan puuttua varhaisessa vaiheessa.
- mahdollistaa lasten ja nuorten aidon vaikuttamisen ja osallistamisen sekä kuulee heitä kouluruokailuun liittyen ilman valmiiksi annettuja ideologioita painotuksia.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Lahden kaupungissa kouluruokailua kehitetään osana oppilaiden hyvinvoinnin, oppimisen ja kouluyhteisön arjen tukemista. Valtuustoaloitteessa esiin nostetut näkökulmat, kuten ruokailun houkuttelevuus, ruokailuhetken rauhallisuus, aikuisten läsnäolo, ruokakasvatus, osallistaminen sekä ruokahävikin seuranta, ovat perusteltuja ja ajankohtaisia. Näitä teemoja edistetään kaupungissa jo nykyisin sivistyspalveluiden ja Päijät-Hämeen ateriapalveluiden yhteistyönä.

Toimintaa kehitetään edelleen saadun palautteen, seurannan ja kokeilujen perusteella.

Kouluruokailua koskevia kysymyksiä on Lahdessa käsitelty myös aiemmin osana päätöksentekoa ja palveluiden kehittämistä. Asia on ollut esillä esimerkiksi valtuustoaloitteissa, muun muassa kaupunginvaltuustossa 14.6.2021 § 70 (Valtuustoaloite liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2025 mennessä) sekä 19.5.2025 § 50 (Valtuustoaloite ultraprosoessoidun ruoan poistamisesta Lahden päiväkotien ja koulujen ruokailusta ja sen korvaamisesta ravitsemuksellisesti laadukkaammilla vaihtoehdoilla).

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Lahden kaupunki parantaa ruokailun työrauhaa ja ilmapiiriä lisäämällä aikuisten läsnäoloa ruokailutilanteissa, selkeyttämällä yhteisiä käytäntöjä ja varaamalla ruokailuun riittävästi aikaa. Sivistyslautakunnan käsiteltävänä 10.6.2026 on aiheeseen liittyvä toinen valtuustoaloite, joka käsittelee yläkoulun opettajien valvonta-ateriaedun laajentamista ja yhteisruokailun mahdollisuuden selvittämistä.

Valvonta-ateriaetuuden laajentamista yläkoulun opettajille on valmisteltu lukuvuoden 2025–2026 aikana yhteistyössä rehtoreiden kanssa.

Lukujärjestysteknisesti valmistelu mahdollistaa valvonta-ateriaetuuden laajentamisen koskemaan yläkoulun opettajia kaikissa yläkouluissa 1.8.2026 alkaen. Asian eteneminen edellyttää kuitenkin erillistä päätöksentekoa.

Valvonta-ateriaedun laajentamisen tavoitteena olisi vahvistaa aikuisten läsnäoloa ruokailutilanteissa, tukea oppilaiden osallistumista ruokailuun sekä edistää ruokailuhetken rauhallisuutta ja kasvatuksellisuutta. Ruokailuun varattavan ajan riittävyttä arvioidaan ja kehitetään osana koulujen arjen käytäntöjä ja lukujärjestysratkaisuja.

Lukuvuonna 2026–2027 on perusopetuksen tavoitteena toteuttaa pilottikouluissa äänimaisematutkimus, jolle perusopetus on myöntänyt tutkimusluvan. Pyrkimyksenä on selvittää, voidaanko ruokailutilan

äänimaisemaa kehittämällä vähentää ruokailun meluisuutta ja lisätä tilan viihtyisyyttä. Tutkimuksen käytännön järjestelyiden valmistelu jatkuu kesäkuussa.

Valtuustoaloitteessa esitetään ruokakasvatuksen lisäämistä, kotitalousopetuksen roolin vahvistamista koko perusopetuksen ajan sekä yhteistyön tiivistämistä kotien, kouluterveydenhuollon ja ruokapalveluiden välillä. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan kouluruokailu on osa opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuutta, jossa huomioidaan ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokakasvatusta toteutetaan opetussuunnitelman mukaisesti eri oppiaineissa, kouluruokailussa ja koulun toimintakulttuurissa. Kouluterveydenhuollon kanssa tehdään yhteistyötä terveystarkastuksiin liittyen, ja Päijät-Hämeen ateriapalvelut tapaa kouluterveydenhoitajia säännöllisesti. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan myös kotien kanssa osana kodin ja koulun yhteistyötä.

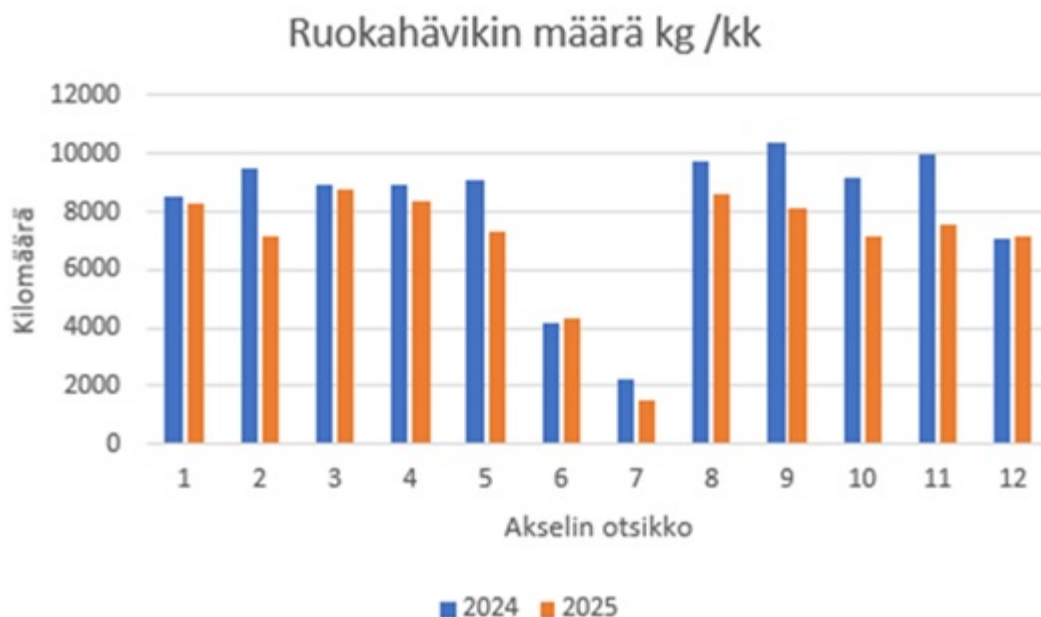
Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet edellyttää, että oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Päijät-Hämeen ateriapalvelut järjestää asiakastytyväisyyskyselyt sivistyspalveluiden kaikille asiakasryhmille kerran vuodessa. Lisäksi Päijät-Hämeen ateriapalvelut on järjestänyt vuodesta 2025 alkaen kouluissa makuraateja, joihin osallistuu eri-ikäisiä oppilaita sekä koulun henkilökuntaa. Makuraadeissa keskustellaan kouluruokailun kehittämisestä, lempiruoista ja ravitsemuksesta sekä maistellaan uusia reseptejä ja raaka-aineita. Ateriapalvelut on ollut mukana myös kaupungin yhteishankkeessa Maistuva kouluruoka, jossa yläkoululaisten kanssa kehitettiin ruokalistalle maistuvia kasvisruokia. Lisäksi oppilailta kysytään neljä kertaa vuodessa lempiruokia, joita toteutetaan ruokalistalla lempiruokapäivinä kevät- ja syyslukukaudella. Ateriapalveluilta saadun tiedon mukaan vuonna 2025 kymmenen suosituinta ruokalajia olivat

jauheliha-makaronivuoka, kapteenin kalapalat, lihapyörykät, pinaattiletut, uunimakkara, palermompasta, kalapuikot, broileripyörykät, vegepuikot ja kalamurekepihvit.

Kaikista ostetuista elintarvikekiloista kotimaisuusaste on 78 %. Päijät-Hämeen ateriapalvelut pyrkii tarjoamaan asiakkailleen ympäristöystävällisiä ruokavaihtoehtoja kuitenkin siten, että asiakkaila säilyy mahdollisuus valintaan. Hankinnoissa keskeisiä lähtökohtia ovat kotimaisuus, laatu, tuoteturvallisuus ja vastuullisuus:

- Naudan, sian ja siipikarjan koko- ja jauheliha ovat 100 % suomalaista.
- Maito- ja maitotaloustuotteet tulevat suomalaisilta maatiloilta.
- Kalatuotteet ovat MSC- tai ASC-sertifioituja.
- Tuoreet leivät ovat pääasiassa kotimaisia, lisäksi EU:n alueelta.
- Kokoperunat tulevat Länsi-Suomesta.
- Juuresten ja vihannesten hankintaa ohjaavat tuoreus, -laatu- ja tuoteturvallisuusperiaatteet. Salaatit, tomaatit ja kurkut tulevat EU:n alueelta, kausittain Suomesta.
- Marjat (tuoreet ja pakasteet) ovat saatavuuden mukaan suomalaisia.
- Vuosittain käytetään yli 30 000 kg luomutuotteita.
- Kananmunat ovat suomalaisia.
- Soijaa on korvattu kasvisruuissa luomutofulla, Mifua ei ole käytössä.

Käytössä on tällä hetkellä kuuden viikon kiertävä ruokalista. Heinäkuusta 2026 alkaen käyttöön otetaan kaksi neljän viikon kiertävää ruokalistaa, mikä mahdollistaa suosikkiruokien aiempaa paremman huomioimisen ruokalistasuunnittelussa. Ruokalistalla olevien ruokien menekkiä seurataan aktiivisesti; tavoitteena on valita lapsille ja nuorille mieluisia vaihtoehtoja. Samalla pyritään vähentämään ruokahävikkiä ja hallitsemaan sen syntymistä. Ruokahävikki oli vuonna 2025 yhteensä 84 356 kg, kun vuonna 2024 sitä oli 97 868 kg.

Keväällä 2026 on Kukkasen peruskoulussa pilotoitu kouluruokailun valinnanvapautta ajalla 9.3.–29.5.2026. Pilotissa on kokeiltu useampaan ateriavaihtoehtoon perustuvaa mallia, jonka tavoitteena on ollut lisätä kouluruokailuun osallistumista ja tukea oppilaiden hyvinvointia. Kaikki vaihtoehdot on suunniteltu ravitsemussuosituksen mukaisiksi. Pilotissa oppilaat ovat voineet valita lounaalla itselleen mieluisimman ateriavaihtoehdon kolmesta vaihtoehdosta: perinteisestä linjastolounaasta, leipälounaasta tai puurobaarista. Päijät-Hämeen Ateriapalvelut on toteuttanut pilotoinnin yhteistyössä Lahden kaupungin sivistyspalveluiden kanssa, ja sitä on tarkoitus laajentaa syksyllä 2026 kahteen yhteistyössä valittavaan kohteeseen.

Tavoitteena on kehittää kouluruokailun tarjontaa siten, että mahdollisimman moni oppilas löytää itselleen mieluisan ja ravitsemuksellisesti tasapainoisen vaihtoehdon. Kerran viikossa toteutetaan kasvisruokapäivä, ja muina päivinä kasvisruoka on tarjolla toisena lounasvaihtoehtona. Kasvisruokapäivinä tarjotaan lapsille ja nuorille mieluisiksi arvioituja kasvisruokia, kuten pinaattihukaisia, ohrapuuroa sekä erilaisia kasvispyöryköitä, -pihvejä ja -puikkoja.

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Kasvisruoan tarjonnan ja menekin lisääminen sisältyi vuosina 2023–2025

Lahden kaupungin strategian mukaisiin toimenpiteisiin, joilla pyrittiin edistämään asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä luontolähtöisesti.

Kouluruokailun kehittäminen tukee myös opetussuunnitelman mukaista ruokakasvatusta ja tarjoaa oppilaille mahdollisuuden tutustua monipuolisesti erilaisiin ruokiin ja makuihin.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: -

Liitteet

Numero Otsikko

4 Valtuustoaloite kouluruokailun kehittämisestä Lahdessa

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

206

Valtuustoaloite: Uimaopetuksen keskittäminen alakoulun tietylle vuosiluokalle oppimistulosten ja turvallisuuden parantamiseksi KV

3854/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija

opetus- ja kasvatusjohtaja Virve Jämsén

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi."

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 59

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Valtuutettu Kalle Aaltonen jätti 1.9.2025 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Tausta ja tavoite

Uimataito on kansalaistaito, joka liittyy suoraan yksilön **henkilökohtaiseen turvallisuuteen, liikuntakykyyn ja elämänlaatuun**. Erityisesti Suomessa - tuhansien järvien ja runsaan vesiliikunnan maassa - sen merkitys korostuu. On huolestuttavaa, että yhä edelleen merkittävä osa suomalaislapsista ei saavuta riittävää uimataitoa peruskoulun aikana, vaikka opetus on ollut osa opetussuunnitelmaa jo vuosikymmeniä.

Kuluneen kesän 2025 aikana Suomessa on hukkunut jo vajaa sata henkilöä, joista moni olisi voitu pelastaa, mikäli perustason uimataito ja vesipelastustaidot olisivat olleet hallussa. Nämä luvut osoittavat konkreettisesti, että uimataidon opettaminen ei ole ainoastaan liikunnallinen tai kasvatuksellinen tehtävä - vaan kansanterveydellinen ja turvallisuuspoliittinen kysymys.

Esitys

Esitän, että Lahden kaupungissa uudistetaan perusopetuksen uimaopetuksen rakenne siten, että se keskitetään pääosin alakoulun tietylle vuosiluokalle (esimerkiksi 3. tai 4. vuosiluokka) nykyisen useille vuosiluokille hajautetun mallin sijaan. Keskittämisen yhteydessä uimaopetuksen tuntimäärää kasvatetaan ja opetuksesta tehdään intensiivisempi (esim. useamman viikon uimajakso), jotta taidon oppimiseen tarvittava toistomäärä ja syventyminen voidaan saavuttaa. Nykyisellä mallilla tämä ei toteudu.

Perustelut

1. Oppimisen tehokkuus

Pedagoginen tutkimus ja motoristen perustaitojen oppimista koskeva asiantuntemus osoittavat, että fyysiset ja motoriset taidot, kuten uimataito, omaksutaan tehokkaimmin 6–10 vuoden iässä. Taitojen kehittyminen vaatii intensiivisyyttä ja toistoja - ei harvakseltaan tapahtuvia yksittäistunteja. Hajautettu uimaopetus johtaa usein pinnalliseen taitotasoon ja unohtamiseen. Keskitetty jakso parantaa merkittävästi oppimistuloksia.

2. Taidon säilyvyys

Uimataito on motorinen perustaito, joka säilyy hyvin läpi elämän, **kun se kerran opitaan kunnolla**. Kyky pysyä pinnalla ja liikkua vedessä säilyy jopa vuosikymmeniä, vaikka varsinaista uintiharjoittelua ei jatkuvasti tehtäisi. Tämän vuoksi on järkevää investoida voimakkaammin siihen vaiheeseen, jossa taidon oppiminen on sekä tehokkainta että pysyvintä.

3. Yhdenvertaisuus ja turvallisuus

Keskittämällä ja tehostamalla opetusta voidaan paremmin varmistaa, että **kaikki oppilaat todella saavuttavat vähintään perustason uimataidon**. Tällä hetkellä osa oppilaista jää jälkeen tai ei käy uimassa riittävästi, ja tilannetta on vaikea seurata hajautetussa mallissa. Intensiteetti mahdollistaa myös erityistukea tarvitsevien lasten aiemman tunnistamisen ja jatko-ohjauksen.

4. Kustannustehokkuus

Uimaopetuksen keskittäminen yhdelle vuosiluokalle ja selkeästi rajatulle jaksolle mahdollistaa kuljetusten, opetusresurssien ja allasaikojen tehokkaamman käytön. Tämän lisäksi selkeä aikataulutus helpottaa opetuksen seuranta ja raportointia.

5. Ennaltaehkäisevä kansanterveystyö

Uimataidon varmistaminen kaikille lapsille on konkreettinen teko **hukkumisten ehkäisyssä**. Vuosittain Suomessa hukkuu 80–120 ihmistä, ja hukkumisten määrä on keskittynyt erityisesti kesäkuukausiin. Hyvä uimataito vähentää merkittävästi hukkumiskuolemien riskiä.

Yhteenveto

Keskitetty ja vahvistettu uimaopetusmalli tukisi Lahden kaupungin perusopetuksen laatua, kasvatuksellisia tavoitteita ja ennen kaikkea turvallisuutta. Se edistäisi myös yhdenvertaisuutta ja pitkävaikutteista kansalaistaitojen omaksumista. Uudistuksen myötä Lahdella olisi mahdollisuus toimia **edelläkävijänä kansallisessa uimaopetuksessa**, ja samalla vastata ajankohtaiseen huoleen hukkumistapaturmien yleisyydestä Suomessa.

Mikäli nykyinen valtakunnallinen opetussuunnitelma ei salli uimaopetuksen keskittämistä poikkeuksellisen painotetusti yhdelle vuosiluokalle, esitän samalla, että Lahden kaupunki hakee **opetushallitukselta erillistä poikkeuslupaa** kokeiluun, jossa uimaopetus järjestetään intensiivijaksona valitulla alakoulun vuosiluokalla. Kokeilun tavoitteena on tuottaa tietoa keskitetyn opetuksen vaikutuksista uimataidon oppimiseen, oppilaiden yhdenvertaisuuteen ja resurssien käytön tehokkuuteen. Samalla tämä antaa mahdollisuuden kehittää Lahden kaupungista valtakunnallinen **pilottikaupunki**, joka voi toimia suunnannäyttäjänä muille kunnille opetuksen kehittämisessä ja lasten vesiturvallisuuden edistämässä.

Uimaopetuksen keskittäminen: Tutkittuun tietoon perustuva malli

1. Motoristen taitojen oppiminen on tehokkainta varhaiskouluiässä

Motoriset perustaidot, kuten uimataito, omaksutaan tehokkaimmin noin 6–10 vuoden iässä. Tällöin hermosto on erityisen muovautuva ja vastaanottavainen uusille liiketaidoille, ja lapsen liikunnallinen oppimiskyky on parhaimmillaan.

(Lähde: Gallahue & Ozmun, 2006: Understanding Motor Development)

2. Oppiminen vaatii intensiteettiä ja toistoja

Motoristen taitojen kehittyminen ei tapahdu satunnaisilla yksittäistunneilla, vaan vaatii toistoja, rytmitystä ja intensiivistä harjoittelua. Pitkät tauot hidastavat oppimista, ja osa taidoista jää kehittymättä ilman riittävää altistumista.

(Lähde: Schmidt & Lee, 2011: Motor Learning and Performance)

3. Hajautettu malli ei takaa oppimistuloksia

Useat selvitykset (mm. Kuntaliitto, Liikkuva koulu -ohjelma) ovat osoittaneet, että hajautettu uimaopetusmalli ei takaa kaikkien lasten uimataitoa. Etenkin resurssien, sijaintien tai taustojen osalta eriarvoisessa asemassa olevat oppilaat jäävät helposti jälkeen.

Myös Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto (SUH) suosittelee keskitettyä ja tehostettua opetusmallia, joka antaa kaikille oppilaille aidon mahdollisuuden saavuttaa uimataito.

(Lähteet: SUH, Kuntaliitto 2017, Liikkuva koulu -selvitykset)

4. Uimataito säilyy pitkäkestoisena perustaitona

Hyvin opittu uimataito säilyy ihmisellä vuosikausia – jopa vuosikymmeniä – vaikka aktiivinen uintiharjoittelu päättyisi. Perustaito, kuten pinnalla pysyminen ja vedessä liikkuminen, palautuu usein myös pitkän tauon jälkeen.

(Lähde: Magill & Anderson, 2014: Motor Learning and Control)

5. Kansanterveyden ja turvallisuuden näkökulma

Hukkumiset ovat Suomessa edelleen merkittävä kansanterveydellinen ongelma. Vuonna 2025 (tilanne 25.8. mennessä) on hukkunut jo 86 henkilöä – monien tapausten yhteydessä korostuu uimataidon puute tai sen riittämätön taso.

Sekä WHO että SUH korostavat lasten uimataitoa keskeisenä hukkumistapaturmien ehkäisyn välineenä.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Lahden kaupunginvaltuustossa on jätetty valtuustoaloite, jossa tuodaan esiin huoli lasten ja nuorten uimataidon heikkenemisestä sekä uimaopetuksen järjestämisestä Lahden perusopetuksessa. Aloitteessa korostetaan uimataidon merkitystä keskeisenä turvallisuustaitona sekä osana lasten ja nuorten hyvinvointia ja yhdenvertaisia oppimismahdollisuuksia. Lisäksi aloitteessa kiinnitetään huomiota siihen, että uimaopetuksen toteuttaminen osana koulupäivää kohtaa käytännössä useita haasteita, jotka voivat johtaa epätasa-arvoisiin tilanteisiin oppilaiden välillä. Valtuustoaloitteessa esitetään, että kaupungin tulee tarkastella uimaopetuksen nykytilaa perusopetuksessa sekä arvioida keinoja, joilla uimaopetusta voitaisiin vahvistaa ja kehittää suunnitelmallisesti ja yhdenvertaisesti. Aloitteessa toimenpiteeksi ehdotetaan, että Lahden kaupunki keskittäisi uimaopetuksen järjestämisen tietyille alakoulun vuosiluokille, joiden aikana uimaopetus toteutettaisiin useamman viikon intensiivijaksona nykyisen hajautetun mallin sijaan.

Uimataito perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa

Uimaopetus on osa perusopetuksen liikunnan opetusta, ja sen toteutus sekä eteneminen on määritelty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa seuraavasti:

1. - 2. lk: T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito
3. – 6. lk: T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

7. – 9. lk: T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti liikunnan opetuksessa uimataidon oppiminen rakentuu koko koulupolun ajan portaittain siten, että alkuvaiheessa painottuu veteen totuttautuminen, jota seuraa perusuimataidon saavuttaminen sekä myöhemmissä vaiheissa uima- ja pelastautumistaitojen vahvistaminen.

Perusopetuksen arviointikriteereissä on määritelty 9. vuosiluokan päätteeksi osaamisen kuvaukset arvosanoille 5 (välttävä), 7 (tydyttävä), 8 (hyvä) ja 9 (kiitettävä). Välttävällä tasolla oppilas osaa uida 10 metriä, tyydyttävällä tasolla 50 metriä käyttäen kahta uintitapaa ja sukeltaa viisi metriä. Hyvällä tasolla oppilas täyttää pohjoismaisen uimataidon kriteerin sekä osaa pelastautua ja pelastaa vedestä, ja kiitettävällä tasolla oppilas ui sujuvasti kahdella uintitavalla sekä hallitsee monipuoliset pelastautumis- ja pelastamistaidot. Suomessa uimataidon määritelmänä käytetään pohjoismaista uimataitomääritelmää, jonka mukaan uimataitoinen henkilö pystyy pudottuaan syvään veteen, pää veden alla, nousemaan pintaan ja uimaan yhtäjaksoisesti 200 metriä, josta 50 metriä selällään.

Uimaopetuksen järjestämisen nykytila Lahden perusopetuksessa

Lahden perusopetuksessa uimaopetus järjestetään keskitetysti 1.–3. vuosiluokkien oppilaille lukuvuosittain vahvistettavan työsuunnitelman mukaisesti. Vuosiluokilla 4–6 uimaopetus toteutetaan osana liikunnan opetusta luokanopettajan toimesta ja vuosiluokilla 7–9 uimaopetuksesta vastaa liikunnanopettaja. Perusopetus kilpailuttaa uimaopetuksen järjestämisen 1.–3. vuosiluokille ja vastaa kuljetusten tilaamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista. Uimaopetuksen järjestäjä laatii uimaopetukseen opetusryhmille

aikataulut ja vastaa opetuksesta. Edellisinä lukuvuosina sopimus uimaopetuksen toteutuksesta on ollut Lahden Uimaseuran kanssa.

Lukuvuonna 2024–2025 uimaopetuksen kustannukset koostuivat Lahden Uimaseuran järjestämästä opetuksesta sekä oppilaskuljetuksista. Uimaopetusta järjestettiin yhteensä 603 uintikertaa, joista 1.–2. vuosiluokkien oppilaille toteutui neljä uintikertaa ja 3. vuosiluokan sekä erityisluokkien oppilaille kolme uintikertaa lukuvuoden aikana.

Uimaopetuksen kustannukset olivat yhteensä 52 650 euroa. Kuljetuksia järjestettiin 403 edestakaista matkaa, joiden kokonaiskustannukset olivat 27 775 euroa. Koulupäivän aikana toteutuva uimaopetus tapahtuu uimahallien normaalin asiakastoiminnan ohella.

Vuosiluokilla 4–6 uimaopetus ei ole toteutunut yhdenvertaisesti kaikkien oppilaiden osalta. Uimahalliin lähtevän ryhmän mukana on oltava kaksi aikuista, joista opettaja vastaa toisen pukuhuoneen valvonnasta sekä itse opetuksesta. Toisen aikuisen tehtävänä on valvoa toista pukuhuonetta sekä huolehtia turvallisuudesta puku- ja pesutiloissa.

Vuosiluokilla 7–9 uimaopetuksen järjestäminen on osin joustavampaa. Opetus toteutetaan yleensä sukupuolen mukaan eriytetyissä, pienemmissä ryhmissä, eikä kahden aikuisen valvontaa aina tarvita. Liikunnanopettaja vastaa omasta ryhmästään, ja oppilaat voivat tietyissä tilanteissa kulkea uimahallille ja takaisin itsenäisesti. Itsenäiseen kulkemiseen liittyy kuitenkin kysymyksiä erityisesti niiden oppilaiden osalta, joilla ei ole koulumatkakorttia.

Mikäli uimahalli ei ole koululta jalan saavutettavissa, kuljetuksista aiheutuu koululle lisäkustannuksia, sillä ne jäävät pääsääntöisesti koulun maksettaviksi. Vaikka Lahdessa oppilasryhmillä on käytössään maksuton paikallisliikenne, on sen käyttö rajattu klo 9–15 väliselle ajalle.

Koulu-uinnin järjestäminen 4.–9. luokkien oppilaille opettajien näkökulmasta

Koulujen liikuntakasvatusohjelman yhdysopettajien kautta kouluille välitetyn kyselyn avoimeen kysymykseen ”Mitä keinoja näet realistisina uimaopetuksen vahvistamiseksi Lahden perusopetuksessa?” vastanneiden vastauksissa nousee esiin laaja yksimielisyys siitä, että nykyinen uimaopetus ei ole riittävää eikä yhdenvertaista, erityisesti vuosiluokilla 4–6. Vastauksissa korostuu huoli siitä, että kaikki oppilaat eivät saa opetussuunnitelman mukaista uimaopetusta tasavertaisesti.

Useat vastaajat tuovat esiin, että uimaopetuksen ja siihen liittyvän turvallisuuden vastuu kohdistuu nykyisellään kohtuuttomasti opettajille. Opettajat kokevat mahdottomaksi vastata samanaikaisesti opetuksesta, oppilaiden valvonnasta sekä turvallisuudesta altaalla ja pukutiloissa. Selkeänä toiveena esitetään, että uimaopetus toteutettaisiin koulutettujen, ulkopuolisten uimaopettajien toimesta ja että käytettävissä olisi riittävät valvontaresurssit.

Vastauksissa toistuvat myös useat rakenteelliset haasteet, jotka vaikeuttavat uimaopetuksen järjestämistä. Näihin kuuluvat kuljetuksiin liittyvät kustannukset ja aikatauluongelmat, julkisen liikenteen rajaukset, allastilojen niukkuus sekä opetuksellisesti puutteelliset tilat. Lisäksi esiin nousevat koulupäivän rakenteisiin liittyvät haasteet, kuten lukujärjestykset ja kouluruokailu sekä henkilöstöpula, erityisesti toisen vastuullisen aikuisen saatavuus ja henkilökunnan sukupuolijakauma.

Enemmistö vastauksista painottaa, että uimaopetuksen kehittämisen painopisteen tulisi olla alakoulussa, erityisesti vuosiluokilla 1–6. Tätä perustellaan sillä, että nuoremmat oppilaat ovat motivoituneempia ja oppimisvalmiimpia, eikä taitotaso ole vielä ehtinyt eriytyä liikaa. Yläkoulussa uimaopetukseen osallistuminen koetaan osin heikoksi ja resurssien käyttö tehottomaksi.

Lisäksi vastauksissa korostetaan yhdenvertaisuuden ja sensitiivisyyden merkitystä. Tarvetta nähdään sensitiivisille ratkaisuille erityisryhmien osalta, kuten murrosikäisten oppilaiden, kehonkuvaan liittyvien haasteiden tai uskonnollisten syiden huomioimisessa. Myös erillisten ryhmien tarve, esimerkiksi yläkoulussa ei-sekaryhminä toteutettava uimaopetus, nousee esiin. Nykytilanne koetaan eriarvoistavana, sillä ne oppilaat, jotka eniten tarvitsisivat uimaopetusta, jäävät usein opetuksen ulkopuolelle.

Kehittämisehdotukset ovat vastauksissa konkreettisia ja toistuvia. Esille nousevat muun muassa kaupungin tukema uimapassimalli, uimataidottomille suunnattu tuki- ja lisäuimaopetus, intensiiviset uimaopetusjaksot alakoulussa sekä tarvittaessa iltaopetuksena toteutettavat ratkaisut. Lisäksi ehdotetaan uimakoulujen ja kerhotoiminnan kehittämistä esimerkiksi Harrastamisen Lahden mallin yhteydessä sekä uuden tai paremmin opetuskäyttöön soveltuvan uimahallin tarvetta.

Uimataidon edistäminen Lahdessa tulevaisuudessa

Uimataidon edistäminen Lahdessa perustuu nykytilanteessa vahvaan yhteistyöhön vesiliikuntaseurojen kanssa, joilla on keskeinen rooli sekä koulu- uintien tukemisessa että laajemmin uimaopetuksen järjestämisessä eri kohderyhmille, sekä olemassa olevien allastilojen tehokkaassa hyödyntämisessä. Tulevaisuudessa uimataidon edistämistä vahvistetaan ratkaisevasti vesiliikuntakeskuksen toteuttamisen kautta, jossa keskiössä ovat yhteistyön tiivistäminen sekä tarkoituksenmukaiset, riittävät ja monikäyttöiset tilaratkaisut, kuten opetus- ja nuorisoaltaat, jotka mahdollistavat uimaopetuksen määrän kasvattamisen, laadun parantamisen ja entistä paremman saavutettavuuden eri asiakasryhmille. Samalla luodaan edellytykset entistä suunnitelmallisemmalle yhteistyölle vesiliikuntaseurojen kanssa, mikä vahvistaa uimaopetuksen kokonaisuutta ja lisää tarjontaa kaupungin alueella.

Perusopetuksen lisäksi uimaopetusta Lahdessa järjestetään kesäisin kaupungin liikuntapalveluiden toimesta alkeisuimakouluina Lahden uimahallissa. Talvikaudella uimaopetusta on tarjolla vesiliikuntaseurojen järjestämänä. Yleisesti uimaopetuksen järjestämisen haasteina ovat erityisesti allastilojen vähyys Lahdessa, opetusaltaiden rajallinen saatavuus sekä uimaopetuskelpoisen henkilöstöresurssin riittämättömyys, minkä takia uimaopetuksen järjestämiseksi paikallisilla vesiliikuntaseuroilla on keskeinen rooli.

Lahden kaupungissa on käynnistynyt Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Uimataito kaikille -hanke, jonka tavoitteena on vahvistaa perusopetuksen uimataidon opetusta sekä parantaa oppilaiden uimataitoja ja vesiturvallisuustaitoja vuosiluokilla 1–9. Lahdelle myönnetty valtionavustus on 60 000 euroa (80 %), ja hankkeen omarahoitusosuus on 15 000 euroa (20 %). Avustuksen käyttöaika on 1.1.2026–31.7.2027. Hanke toteutetaan perusopetuspalveluiden ja liikuntapalveluiden sekä Lahden Uimaseura ry:n yhteishankkeena, ja sen toimenpiteet kohdennetaan lukuvuoden aikana Lahden alakoulujen 4.–6.-luokkien uimaopetukseen ja vesiturvallisuustaitoihin. Hankkeen avulla laajennetaan uimaopetuksen toteutus tasavertaiseksi kaikille vuosiluokkien 4–6 oppilaille, joiden uimaopetus ja vesiturvallisuustaitojen vahvistaminen ei tällä hetkellä toteudu yhdenvertaisesti. Kaikilta näiltä vuosiluokilta löytyy heikon uimataidon omaavia oppilaita ja näiden vuosiluokkien uimaopetusta ei ole tähän mennessä toteutettu systemaattisesti. Muutoksella tavoitetaan noin 3 000 oppilasta. Lukuvuodeksi 2026–2027 saadun valtionavustuksen avulla perusopetuksen opettajille suunnattu uimaopetuksen täydennyskoulutus ammattilaisten johdolla vahvistaa osaamista ja madaltaa kynnystä toteuttaa uimaopetusta osana koulupäivää. Tämän lisäksi hankkeen aikana vahvistetaan henkilöstön kulttuurisensitiivistä ja kielitietoista uimaopetusosaamista ja kehitetään pysyvää kunnallista toimintamallia uimataidon tukemiseksi. Hanke toteutetaan edellä kuvatun kaltaisena, mikäli Opetus- ja kulttuuriministeriö hyväksyy Lahden kaupungin lähettämässä muutoshakemuksessa esitetyt tarkennukset.

Uimataidon kehittäminen ja ylläpitäminen on yhteiskunnallinen tehtävä, joka edellyttää pitkäjänteistä yhteistyötä kaupungin, vapaa-ajan toimijoiden, kolmannen sektorin sekä perheiden kesken. Koulun rinnalla kaupungin liikuntapalveluilla ja vapaa-ajan palveluilla on keskeinen rooli uimataitoa tukevien rakenteiden, toimintamallien ja harrastusmahdollisuuksien tarjoamisessa, kun taas perheillä on merkittävä vastuu lasten uimataidon varhaisessa tukemisessa ja ylläpitämisessä. Laajentamalla koulu-uinnin systemaattista ja säännöllistä toteutumista koskemaan koko alakoulua, on tarpeen tarkastella, voidaanko lasten ja nuorten uimataitoa edistää muilla keinoin. Voidaanko uimataitoa vahvistaa muun muassa uimapassin käyttöönotolla kirjastokortin kaltaisena kannustavana välineenä, uimakerhojen toteuttamisella osana Harrastamisen Lahden mallia sekä järjestämällä maksuttomia, profiloituja uimakouluryhmiä lomaviikoille ja uimaleirejä kesäkauden alkuun? Toiminnan järjestämisen ja mahdollistamisen lisäksi uimataidon merkityksestä on tärkeää viestiä aktiivisesti huoltajille, erityisesti huomioiden uimataidon herkkyyskausi alle kouluikäisenä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: -

Liitteet

Numero Otsikko

5 Valtuustoaloite, uimaopetuksen keskittäminen ala-koulun tietylle vuosiluokalle

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

207

Valtuustoaloite: Huoltajien oikeus tulla informoiduksi koulujen ja päiväkotien opetussisällöistä KV

2245/00.01.01.03/2026

Asian valmistelija

opetus- ja kasvatusjohtaja Virve Jämsén

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi."

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 60

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Valtuutettu Johannes Toepfer ja 11 muuta valtuutettua jättivät 13.4.2026 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Huoltajien oikeus tulla informoiduksi koulujen ja päiväkotien opetussisällöistä

Koulujen ja päiväkotien tulee olla sellaisia paikkoja, että niihin voivat vanhemmat hyvillä mielin lähettää lapsensa niin, että he tietävät ja ymmärtävät ainakin suunnilleen sen, millaisin arvoin ja periaattein heidän lapsiaan opetetaan. Monet lait tietysti ohjaavat tätä kasvatus- ja koulutustyötä, mutta myös se, että mitä kumppaneita kouluilla ja muilla kunnalliset toimijoilla on.

Tänä keväänä Lahden pääkirjastolla järjestetään taas Pride-viikon satutuokio, jota suositellaan mainoksen mukaan yli 3-vuotiaille. Ryhmiä pyydetään ilmoittautumaan etukäteen. ”Ryhmät” tässä lienevät päiväkotiryhmiä tms. On epäselvää, olisivatko tällaisessa tilanteessa huoltajat täysin informoituja siitä, että minkälaiseen tilaisuuteen heidän lapsiaan oltaisiin viemässä. Tämä tilaisuus on tuotettu ilmeisesti Lahden Setan kanssa.

Kaupungin kouluissa on ollut useasti yhteistyökumppanina myös Seta, jolla on omia poliittisia tavoitteita, joten sitä voidaan kutsua poliittiseksi etujärjestöksi. Tästä huolimatta Lahden kouluissa on ollut yhteistyötä ko. järjestön kanssa, jonka monet poliittiset tavoitteet ovat kontroversiaaleja ja nämä eivät nauti kaikkien lasten ja nuorten huoltajien tukea.

Aloitteen tavoitteet:

- Huoltajille on aina oikeus tietää, millaisiin sisältöihin heidän lapsensa osallistuvat. Onko tämä oikeus aina toteutunut yllä kuvatuissa tilanteissa sekä päiväkodeissa että kouluissa?
- Huoltajille on aina oikeus tietää sitä, että minkälaisen koulun ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa opetusta suunnitellaan ja toteutetaan heidän lapsilleen. Onko tämä oikeus toteutunut millä tavalla?
- Miten koulujen ja päiväkotien seksuaali-, perhe- ja terveyskasvatuksissa on hyödynnetty em. poliittisten toimijoiden materiaaleja ja miten tämä on informoitu huoltajille?
- On aloittaa kaupungin tasolla valmistelu siitä, että a) huoltajien oikeudet tulla informoiduksi, tässä tapauksessa jo etukäteen, koulujen ja päiväkotien opetussisällöistä toteutuvat täysimääräisesti ja b) kasvatuksen ja koulutuksen yhteistyökumppanien valinnalla on kaupungissa avoimet, demokraattiset ja yhteneväiset periaatteet ja c) huoltajien oikeutta ilmaista ja ilmoittaa lastensa poissaoloista yllä kuvatuissa poliittista sisältöä sisältävissä tilanteissa vahvistetaan ja d) tällaisen huoltajan lapselle järjestetään rutiininomaisesti korvaavaa toimintaa em. tilanteissa.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Lähtökohdat

Suomalaisessa koulutusjärjestelmässä huoltajien oikeus saada tietoa opetuksesta perustuu lainsäädäntöön sekä opetussuunnitelmajärjestelmään.

Perusopetusta ohjaavat keskeisesti perusopetuslaki (628/1998), valtioneuvoston asetus perusopetuksen tavoitteista ja tuntijaosta sekä Opetushallituksen antamat opetussuunnitelman perusteet. Näiden pohjalta kunta laatii paikallisen opetussuunnitelman, joka

ohjaa opetuksen suunnittelua ja toteutusta käytännössä. Paikallisen opetussuunnitelman ja siihen tehtävät muutokset hyväksyy sivistyslautakunta.

Huoltajien tiedonsaanti opetussisällöistä

Huoltajilla on laaja oikeus saada tietoa opetuksesta ja sen sisällöistä. Tämä toteutuu usealla tavalla: Paikallinen opetussuunnitelma on julkinen asiakirja, joka sisältää opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arvioinnin periaatteet (ePerusteet-palvelu). Opetussuunnitelma on saatavilla kunnan verkkosivuilla ja sähköisissä palveluissa. Opetussuunnitelman perusteet velvoittavat, että opetuksen keskeiset ratkaisut ja sisällöt kuvataan avoimesti.

Kodin ja koulun yhteistyö

Lainsäädäntö ja opetussuunnitelman perusteet edellyttävät aktiivista yhteistyötä huoltajien kanssa. Käytännössä tiedonsaanti toteutuu mm. lukuvuosi- ja vuosisuunnitelmien sekä oppilaskohtaisten keskustelujen ja arvioinnin kautta, koulun viestintäkanavissa (esim. Wilma) sekä vanhempainilloissa ja muissa tapaamisissa. Opetussuunnitelman perusteissa korostetaan huoltajien osallisuutta ja mahdollisuutta osallistua opetuksen suunnitteluun ja arviointiin.

Varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa vastaava oikeus toteutuu varhaiskasvatussuunnitelmien (VASU) kautta, lapsikohtaisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Arvio nykytilasta

Nykyinen sääntely ja käytännöt turvaavat huoltajien oikeuden saada tietoa opetussisällöistä kattavasti, sillä opetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat julkisia. Paikallisen opetussuunnitelman perustetekstissä mainitaan, että jokaisen opettajan tulee tiedottaa huoltajia lukuvuoden tavoitteista ja arvioinnin periaatteista säännöllisesti. Tämän lisäksi seudullisiin kyselyihin

vastaamalla huoltajilla on mahdollisuus osallistua, ilmaista mielipiteensä ja vaikuttaa. Näiden kyselyiden tuloksia hyödynnetään koulujen toiminnan kehittämiseksi. Opetussuunnitelmajärjestelmä perustuu avoimuuteen ja yhteiseen valmisteluun, mikä vahvistaa huoltajien tiedonsaantia ja luottamusta.

Kehittämisenäkökulmat

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että Lahden kaupungissa käytössä olevat toimintatavat vastaavat näihin velvoitteisiin ja mahdollistavat huoltajille ajantasaisen ja monikanavaisen tiedonsaannin.

Vaikka tiedonsaanti on lainsäädännön näkökulmasta turvattu, kehittämistarpeita voi kohdentua erityisesti tiedon saavutettavuuteen (selkokieliisyys, tiivistäminen), viestinnän yhdenmukaisuuteen koulujen välillä sekä entistä vahvempaan ennakoivaan viestintään (esim. opetuksen teemat ja ilmiöjaksot). Lahden kaupungin varhaiskasvatus ja perusopetus voi tarkentaa omia käytäntöjään näiltä osin ilman lainsäädännön muutoksia.

Lahden kaupungissa käytössä olevat toimintatavat vastaavat näihin velvoitteisiin ja mahdollistavat huoltajille ajantasaisen ja monikanavaisen tiedonsaannin.

Kaupunki pitää tärkeänä tiedon avoimuutta ja kehittää edelleen viestintää huoltajille osana toiminnan kehittämistä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: -

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Liitteet

Numero	Otsikko
--------	---------

6	Valtuustoaloite: Huoltajien oikeus tulla informoiduksi koulujen ja päiväkotien opetussisällöistä
---	--

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

208

Valtuustoaloite: Perustulokokeilu Lahden työllisyysalueelle KV

1631/00.01.01.03/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

työllisyysjohtaja Taisto Tuominen, p. 044 482 6976

yksikön päällikkö Maarit Ahomäki, p. 044 483 0087

yksikön päällikkö Kirsi Burke, p. 044 483 0231

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi."

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta, 10.06.2026

§ 79

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä ym. allekirjoittajat 16.3.2026 jättivät valtuustoaloitteen perustulokokeilusta Lahden työllisyysalueelle.

”Lahden työllisyystilanne on hälyttävä, eikä vanhat keinot pure. Lahti on alueena sopiva strukturoidulle perustulokokeilulle, jolla selvitetään perustulon vaikutusta eri ikäisille ja erilaisia ammattiryhmiä edustavien työttömien työnhakijoiden kohdalla. Perustulokokeilussa tutkittaisiin verrokkiryhmän avulla perustulon vaikutusta yksilön hyvinvointiin, työllisyyteen, tuloihin, yhteiskunnalle tuottamaan panokseen ja yritystoiminnan kasvuun.

Nykyinen työttömyysturvamalli ei aktivoi työttömiä toivotulla tavalla, vaan passivoi epätyypillistä työstä ja yrittäjyydestä työllistyviä, kun etuuden epäämistä pelätään. Perustulo mahdollistaisi erityisesti tälle ryhmälle aktiivisen työhaun. Nykyinen työttömyysturvalaki ja sen tiukka tulkinta luovat esteitä työttömän työnhakijan työllistymiselle yhdistämällä yritystoimintaa ja palkkatyötä. Laki ja sen tulkinta saattavat jopa pakottaa lopettamaan orastavan yritystoiminnan palkkatyön päättyessä. Perustulokokeilulla voitaisiin selvittää, parantaisiko perustulo työllistymisen ja taloudellisen toimeliaisuuden lisääntymistä kontrolliin perustuvaa työttömyysturvamallia paremmin.

Me allekirjoittaneet ehdotamme, että Lahden kaupunki edistäisi kokeilulakia, joka mahdollistaisi esimerkiksi kolmivuotisen perustulokokeilun, josta tehtäisiin huolellinen arviointi verrokkiryhmän avulla.

Lähteitä ja luettavaa:

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Suomen perustulokokeilun arviointi, Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2020:15 [<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/7127f99c-1452-4ba0-aa855963ed082fca>]

Irlannin taiteilijoiden perustulokokeilun arvioinnit:

<https://www.gov.ie/en/department-of-culture-communications-and-sport/publications/basic-income-for-the-arts-pilot-scheme-reports/>

Skotlannin selvitys perustulomalleista: <https://whatworksscotland.ac.uk/wp-content/uploads/2018/10/WhatWorksScotlandBasicIncomeScopingReview1210FINAL.pdf>

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Vastausluonnos on lähetetty valtuustoaloitteen tekijöille sähköpostilla 28.5.2026.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Lahden työllisyysalueella tulisi selvittää ja mahdollisesti käynnistää alueellinen perustulokokeilu työllisyyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Aloitteen tavoitteita ja toteuttamiskelpoisuutta on arvioitu suhteessa käytettävissä olevaan tutkimusnäyttöön, kansallisiin ja kansainvälisiin kokeilukokemuksiin sekä Lahden työllisyysalueen työllisyystilanteeseen ja käytössä oleviin työllisyyspalveluihin.

Kansalliset ja kansainväliset kokemukset perustulokokeiluista

Perustulo herättää ymmärrettävästi paljon kiinnostusta. Ajatus taloudellisesta turvasta, joka antaa ihmiselle tilaa rakentaa omaa polkuaan työhön ja osallisuuteen, on inhimillisesti vahva ja poliittisesti houkutteleva.

Meillä on olemassa vahva tietopohja perustulon vaikutuksista aiempien kokeilujen tuloksissa. Suomessa toteutettiin vuosina 2017–2018 valtakunnallinen perustulokokeilu, jota on arvioitu laajasti ja riippumattomasti.

Kokeilun keskeinen johtopäätös oli, että perustulolla ei ollut merkittäviä työllisyyttä parantavia vaikutuksia kokeiluryhmätasolla. Sen sijaan kokeilulla havaittiin selvästi myönteisiä vaikutuksia osallistujien psyykkiseen hyvinvointiin, koettuun taloudelliseen turvallisuuteen, luottamukseen viranomaisiin sekä koettuun byrokratiaan.

Sosiaalipolitiikan professori Olli Kangas on tutkimuksissaan avannut kokeilun tuloksia. Suomen kokeilu osoitti joitakin työllisyysvaikutuksia, jotka eivät tosin olleet kokonaisuudessaan tilastollisesti merkittäviä. Vaikutukset olivat suurempia toisena kokeiluvuotena, jolloin Juha Sipilän hallituksen aktiivimalli oli voimassa. Aktiivimallin katsottiin vaikuttaneen tuloksiin, koska ennen aktiivimallin voimaantumista, eli ensimmäisenä kokeiluvuonna, työllisyysvaikutusta ei koeryhmällä havaittu. Kokeilun perusteella työllistymiskannustimien parantaminen, vastikkeettomuus ja byrokratian purkaminen näyttäisi olevan hyvin rajallisesti toimiva keino työllisyyden edistämiseen.

Kansainvälisissä perustulokokeiluissa työllisyysvaikutukset ovat jääneet kokonaisuutena vähäisiksi, pääosin neutraaleiksi tai paikoin lievästi myönteisiksi. Lähimpänä Suomen kokeilua ovat olleet Kanadassa 1970-luvulla ja Alankomaissa lähes Suomen kokeilun kanssa yhtä aikaa toteutetut kokeilut.

Kanadassa 1970-luvulla toteutetussa Manitoban Mincome kokeilussa vastikkeeton tai heikosti ehtosidonnainen tulotuki ei lisännyt merkittävästi työttömyyttä tai työllisyyttä. Työnteon määrä väheni vähäisesti ja muutokset liittyivät pääosin väliaikaisiin elämäntilanteisiin, kuten lastenhoitoon ja opintoihin.

Alankomaiden kunnallisissa kokeiluissa sosiaaliturvan ehtojen keventämisellä ei saavutettu merkittäviä työllisyyden lisäyksiä, mutta myöskään kielteisiä vaikutuksia työllistymiseen ei havaittu. Joissakin ryhmissä havaittiin lieviä

myönteisiä vaikutuksia työmarkkinoille hakeutumiseen silloin, kun etuuksien ja ansiotulojen yhteensovittamista joustavoitettiin.

Suomen kokeiluun liittyvän tutkimustiedon ja kansainvälisen tutkimuskirjallisuuden perusteella perustulo ei yksin ratkaise työmarkkinoiden rakenteellisia haasteita, kuten osaamisvajeita tai työn ja tekijöiden kohtaanto-ongelmia, jotka Lahdessakin ovat työttömyyden perustekijöitä.

Tausta ja perusteet

Valtuustoaloitteessa on esitetty, että Lahden kaupungin tulisi edistää alueellista perustulokokeilua. Aloitetta on arvioitu kokonaisuutena lainsäädännön, kuntien toimivallan, perustuslain asettamien reunaehtojen sekä kaupungin taloudellisen ja toiminnallisen vastuun näkökulmasta.

Sosiaaliturvan etuusjärjestelmä, mukaan lukien perustuloa vastaavat etuudet, kuuluu valtakunnallisen lainsäädännön piiriin. Kunnalla ei ole toimivaltaa luoda tai muuttaa sosiaaliturvaetuuksia itsenäisesti. Alueellinen perustulokokeilu edellyttäisi erillistä kokeilulakia, poikkeuksia voimassa olevaan sosiaaliturvalainsäädäntöön, perustuslakivaliokunnan käsittelyä sekä valtion rahoituspäätöksiä. Lisäksi alueellinen rajausta herättää merkittäviä perusoikeudellisia kysymyksiä, erityisesti perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen näkökulmasta.

Vaikka hallitusohjelmakirjaus ei ole muodollinen oikeudellinen edellytys lainsäädäntötyölle, käytännössä näin laajaa ja perusoikeuksien kannalta herkkää sosiaaliturvakokeilua ei ole realistista käynnistää ilman valtioneuvoston selkeää poliittista sitoutumista. Hallitusohjelma ohjaa sosiaali- ja työllisyyspoliittista lainsäädäntöä, rahoitusta ja virkamiesvalmistelua, ja vastaavan kokeilun käynnistäminen ilman ohjelmatason linjausta olisi poikkeuksellista ja poliittisesti riskialtista.

Aiemmista perustulokokeiluista saatu tutkimusnäyttö osoittaa, että perustulolla on ollut myönteisiä hyvinvointivaikutuksia, mutta sen työllisyysvaikutukset ovat jääneet vähäisiksi. Kokeilu ei ole merkittävästi lyhentänyt työttömyyden kestoa tai vähentänyt pitkäaikaistyöttömyyttä. Lahden kaupungin näkökulmasta tämä on merkittävää, sillä kaupungilla on jo ennestään huomattava vastuu työttömyydestä aiheutuvista kustannuksista. Alueellinen perustulokokeilu toisi kaupungille uusia taloudellisia riskejä ilman riittävää näyttöä kustannuksia hillitsevistä vaikutuksista. Aloite ei olisi toteutettavissa nykyisten määrärahojen puitteissa.

Edellä esitetyn perusteella arvioidaan, että alueellista perustulokokeilua ei ole realistista käynnistää Lahden kaupungin aloitteesta nykyisessä tilanteessa. Kaupungilla ei ole toimivaltaa toteuttaa kokeilua itsenäisesti, eikä kokeilua voida käytännössä edistää toteutusvaiheeseen ilman hallitusohjelmatasoista linjausta ja valtioneuvoston sitoutumista. Tämän takia erillistä vaikutusten ennakoarviointia ei ole toteutettu. Tarkoituksenmukaisempaa on hyödyntää perustulokokeiluista saatuja oppeja työllisyyspalvelujen ja kohdennettujen, määrääikaisten tukimallien kehittämisessä voimassa olevan lainsäädännön puitteissa sekä seurata ja tarvittaessa osallistua tulevaan valtakunnalliseen keskusteluun ja valmisteluun.

Arvio alueellisesta perustulokokeilusta Lahden työllisyysalueella

Edellä kuvattuun kansalliseen ja kansainväliseen näyttöön perustuen valtuustoaloitteessa esitetty alueellinen perustulokokeilu ei sellaisenaan olisi vaikuttavin keino työllisyyden edistämiseksi Lahden seudulla, eikä hallinnollisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukainen ilman valtakunnallista lainsäädäntö- ja rahoituskehystä. Tutkimusten perusteella työttömyyden ja heikon työmarkkina-aseman taustalla olevat haasteet liittyvät useimmiten osaamiseen, työkykyyn, terveydellisiin tekijöihin sekä työmarkkinoiden rakenteisiin, eivät ensisijaisesti etuusjärjestelmän muotoon.

Aiemman tutkimusnäytön perusteella alueellinen perustulokokeilu ei todennäköisesti lyhennä työttömyyden kestoa tai vähennä pitkäaikaistyöttömyyttä siinä määrin, että se pienentäisi Lahden kaupungin työttömyysturvan rahoitusvastuuta, vaan se voisi jopa lisätä kaupungin kokonaiskustannuksia uuden etuusmenon tullessa nykyisten työttömyydestä aiheutuvien kustannusten päälle.

Lahden työttömyys on luonteeltaan pääosin rakenteellista ja painottuu pitkäaikaistyöttömiin, ikääntyneisiin, vailla ammatillista tutkintoa oleviin sekä työkykyhaasteita kokeviin ryhmiin, joiden työllistymisen esteet liittyvät ensisijaisesti osaamiseen, työkykyyn ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmiin, eikä etuusjärjestelmän kannustimiin tai hallinnollisiin prosesseihin. Aiempi tutkimusnäyttö osoittaa, että perustulokokeilu ei ole merkittävästi lisännyt työllistymiseen tähtäävää aktiivisuutta juuri näissä ryhmissä, eikä vähentänyt pitkäaikaistyöttömyyttä, minkä vuoksi alueellinen perustulokokeilu kohdistuisi Lahdessa työttömyyden rakenteelliseen ytimeen nähden väärään ongelmaan, eikä tarjoaisi vaikuttavaa ratkaisua kaupungin keskeisiin työllisyys- ja kustannushaasteisiin.

Lahden kaupungin työttömyysturvan rahoitusvastuu kohdistuu selvästi pitkittyneeseen ja rakenteelliseen työttömyyteen, mikä ilmenee rahoituksen jakaumasta: työmarkkinatuen osuus on 22,0 milj. euroa eli 88,4 % kaikista kaupungin rahoittamista työttömyysturvamennoista (yhteensä 24,9 milj. euroa). Peruspäivärahan osuus on vain 0,7 milj. euroa (2,9 %) ja ansiopäivärahan perusosan osuus 2,2 milj. euroa (8,8 %). Rahoitusrakenne osoittaa, että kustannuspaine syntyy pääosin henkilöistä, joiden työttömyys on pitkäkestoista ja jotka eivät ole työmarkkinoiden piirissä ansiosidonnaisen turvan kautta. Kaupungin taloudellinen riski liittyy ensisijaisesti pitkäaikaistyöttömyyden määrään ja kestoon, joihin alueellisella perustulokokeilulla ei aiemman tutkimusnäytön perusteella ole ollut riittävää vaikuttavuutta.

Alueellinen perustulokokeilu todennäköisesti vahvistaisi kokeiluun osallistuvien subjektiivista osallisuuden, turvallisuuden ja toimijuuden kokemusta parantamalla taloudellista ennakoitavuutta ja vähentämällä arjen epävarmuutta, mikä voi lisätä osallistumista vapaaehtoistoimintaan, yhteisölliseen toimintaan ja oman elämäntilanteen hallintaan; Lahden työttömyyden rakenteen näkökulmasta tällainen osallisuus kuitenkin kanavoituu pääosin työmarkkinoiden ulkopuoliseen osallistumiseen, eikä tutkimusnäyttö tue oletusta siitä, että perustulo lisäisi merkittävästi työmarkkinaosallisuutta tai työllistymiseen johtavaa aktiivisuutta, minkä vuoksi osallisuusvaikutus jäisi kaupungin keskeisten työllisyys- ja elinvoimatavoitteiden kannalta rajalliseksi.

Kaupunki hyödyntää perustulokokeiluista saatuja kansallisia ja kansainvälisiä oppeja ensisijaisesti työllisyyspalvelujen kehittämisessä siten, että palvelujen asiakaslähtöisyys ja ennakoitavuus vahvistuvat, taloudellista epävarmuutta vähennetään määräaikailla ja kohdennetuilla ratkaisuilla ja työllistymistä tuetaan vaikuttavimmin yhdistämällä taloudellinen turva, osaamisen kehittäminen, työkyvyn tuki ja tiivis työnantajayhteistyö.

Lahden kaupungin hallintosäännön (nro 2026/10) Elinvoiman palvelualueutta koskevien erillisääntöjen 3 §:n mukaan elinvoima- ja hyvinvointilautakunta vastaa mm. työllisyyspalveluista, hyvinvoinnin kehittämisestä sekä terveyden edistämisestä ja osallisuudesta. Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta toteaa, että alueellista perustulokokeilua ei ole realistista käynnistää Lahden kaupungin aloitteesta ilman valtion sitoutumista. Lahden kaupungilla ei ole mahdollista toteuttaa alueellista perustulokokeilua itsenäisesti, koska kokeilu edellyttäisi erillistä lainsäädäntöä, poikkeuksia valtakunnalliseen sosiaaliturvajärjestelmään, perustuslakivaliokunnan käsittelyä sekä valtion rahoituspäätöksiä.

Lahden kaupunki hyödyntää aiemmista perustulokokeiluista saatuja kokemuksia työllisyyspalvelujen sekä kohdennettujen ja määräaikaisten tukimallien kehittämisessä voimassa olevan lainsäädännön puitteissa.

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: -

Liitteet

Numero	Otsikko
--------	---------

7	Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ym. aloite
---	---

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

209

Valtuustoaloite: Painetun oppimateriaalin käytön mahdollistaminen Lahden lukioissa KV

934/00.01.01.03/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

osaamisjohtaja Jyrki Rosti, p. 050 5597840

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi."

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta, 10.06.2026

§ 80

Päätös

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta päätti antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosan mukaisen lausunnon todeten, että Lahden lukioissa oppimateriaalien valinnassa lähtökohtana on turvata lukiokohtaisten aineryhmien pedagoginen harkinta. Aineryhmällä tulee olla mahdollisuus ottaa käyttöön oppiaineen, opintojakson ja opiskelijaryhmän

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

kannalta tarkoituksenmukaisin oppimateriaali, kuten painettuja oppikirjoja.
Hankinnat tehdään lukion talousarvion puitteissa osana normaalia pedagogista ja taloudellista suunnittelua.

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta päättää antaa vastauksenaan
valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Käsittely

Käsittelyn aikana esittelijä muutti päätösehdotustaan kuulumaan seuraavasti:

”Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta päättää antaa vastauksenaan
valtuustoaloitteeseen perusteluosan mukaisen lausunnon todeten, että
Lahden lukioissa oppimateriaalien valinnassa lähtökohtana on turvata
lukiokohtaisten aineryhmien pedagoginen harkinta. Aineryhmällä tulee olla
mahdollisuus ottaa käyttöön oppiaineen, opintojakson ja opiskelijaryhmän
kannalta tarkoituksenmukaisin oppimateriaali, kuten painettuja oppikirjoja.
Hankinnat tehdään lukion talousarvion puitteissa osana normaalia pedagogista
ja taloudellista suunnittelua”.

Lautakunta hyväksyi muutetun päätösehdotuksen yksimielisesti.

Perusteluosa

Kokoomuksen valtuustoryhmä ja 17 muuta valtuutettua jättivät 9.2.2026
seuraavan valtuustoaloitteen:

”Toisen asteen maksuttomuus on nostanut esiin pedagogisia, taloudellisia ja
opiskelijoiden hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä opetuksen järjestämisessä.
Lukion opetussuunnitelmassa korostetaan yksilöllistä tukea,

hyvinvointiosaamista ja monipuolisia oppimisstrategioita. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että opetuksessa on mahdollista hyödyntää erilaisia oppimisen välineitä pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tällä hetkellä Lahden lukioissa opetus perustuu pääosin digitaalisiin oppimateriaaleihin, eikä opiskelijoille tarjota mahdollisuutta käyttää painettua oppimateriaalia. Digitaaliset aineistot ovat monessa tilanteessa hyödyllisiä, mutta painetulla materiaalilla on omat pedagogiset vahvuutensa, ja tietyissä oppiaineissa tai tilanteissa se voi olla digimateriaalia tarkoituksenmukaisempi oppimisen väline. Lahdessa on tällä hetkellä mahdollista suorittaa lukio koskematta koulutuksen aikana lainkaan fyysiseen kirjaan.

Tutkimusten mukaan painetusta materiaalista lukeminen voi tukea keskittymistä, syvällistä ymmärtämistä ja kokonaisuuksien hahmottamista. Lukukokemuksen fyysisyys voi helpottaa muistamista ja jäsentämistä verrattuna jatkuvaan ruudulta lukemiseen. Myös lukutaitoon ja oppimiseen liittyvät tutkimukset viittaavat siihen, että paperinen kirja tukee monien oppijoiden oppimisprosessia. Pitkäjänteinen lukeminen vahvistaa myös empatiaja tunnetaitojen kehittymistä.

Lasten ja nuorten hyvinvointia koskevissa kansallisissa suosituksissa on tuotu esiin digitaalisen median käytön vaikutuksia keskittymiseen ja hyvinvointiin. Vaikka suositukset on laadittu nuoremmille ikäryhmille, ne heijastavat laajempaa yhteiskunnallista keskustelua digitaalisten välineiden käytön määrästä ja laadusta sekä tarpeesta tasapainottaa ruutuaikaa muilla oppimisen ja työskentelyn muodoilla myös toisella asteella.

Lahden kaupungin strategia painottaa laadukasta oppimista, opiskelijoiden hyvinvointia, osallisuutta ja vastuullisia ratkaisuja. Näiden tavoitteiden näkökulmasta on perusteltua arvioida, miten oppimateriaalivalinnat tukevat

pedagogista laatua, opiskelijoiden jaksamista ja opetuksen monimuotoisuutta.

Oppimateriaalien valintaan liittyy myös taloudellinen näkökulma. Digitaaliset oppimateriaalit perustuvat usein määräaikaisiin lisensseihin, kun taas painettu oppikirja on kierrätettävissä ja tulee useamman käyttökerran jälkeen kokonaiskustannuksiltaan edullisemmaksi. Peruskoulussa oppikirjojen kierrätys on vakiintunut ja toimiva käytäntö, ja vastaavanlaista mallia on mahdollista hyödyntää myös lukioissa. Painettujen oppikirjojen käyttö ei edellytä, että jokaisella opiskelijalla olisi oma kirja, vaan oppiainekohtainen, rajattu kirjamäärä (esimerkiksi 120–150 kappaletta) mahdollistaa joustavan ja kustannustehokkaan käytön.

Lisäksi oppimateriaalien valinta on osa opettajan pedagogista vapautta. Opettaja tuntee oman oppiaineensa sisällölliset vaatimukset sekä opiskelijaryhmän tarpeet parhaiten, ja tämän asiantuntemuksen hyödyntäminen tukee opetuksen laatua ja vaikuttavuutta. Kyse ei ole digimateriaalien korvaamisesta, vaan vaihtoehtojen mahdollistamisesta pedagogisen harkinnan tueksi.

Edellä mainituin perustein Lahden Kokoomuksen valtuustoryhmä esittää, että kaupunki selvittää:

1. Kuinka monella ja minkä oppiaineiden opettajilla on halukkuutta käyttää painettua oppimateriaalia digimateriaalin sijasta tai sen rinnalla sekä millaisissa opetustilanteissa painettu materiaali koetaan pedagogisesti tarkoituksenmukaiseksi?
2. Onko opiskelijoilla tai opiskelijaryhmillä kiinnostusta tai tarvetta käyttää painettua oppimateriaalia tietyissä oppiaineissa tai jaksoissa, ja miten tämä tukee oppimista ja opiskelijoiden hyvinvointia?
3. Millaisia taloudellisia ja logistisia vaikutuksia painetun, kierrätettävän oppimateriaalin käytöllä olisi verrattuna nykyiseen digitaaliseen käytäntöön,

huomioiden oppimateriaalien elinkaarikustannukset, kierrätys sekä rajatut kirjamäärät oppiainetta kohden?

4. Millainen kevyt ja nopea toimintamalli voidaan luoda, jolla opettaja voi pedagogisin perustein hakea lupaa painetun oppimateriaalin tilaamiseen, ja miten päätöksenteko voidaan toteuttaa selkeällä vastuunjaolla ja ilman tarpeetonta hallinnollista viivettä?

Selvitys toteutetaan kaupungin strategian, lukion opetussuunnitelman ja hyvinvointia koskevien suositusten mukaisesti siten, että sen perusteella voidaan tehdä päätös painetun oppimateriaalin käytön mahdollistamisesta lukioissa, ja että selvitys sisältää selkeän ehdotuksen toimintamallista, aikataulusta ja vastuista.”

Valtuustoaloitteessa nostetaan esille lukion opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumisen saavuttamisen edellytyksinä mahdollisuus hyödyntää erilaisia oppimisen välineitä pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Aloitteessa viitataan tutkimuksiin, joiden mukaan painetusta oppimateriaalista lukeminen voi tukea keskittymistä, syvällistä ymmärtämistä ja kokonaisuuksien hahmottamista.

Esille tuodaan myös taloudellinen näkökulma, minkä mukaan painettujen oppikirjojen rajattu määrä (esimerkiksi 120–150 kappaletta) mahdollistaisi joustavan ja kustannustehokkaan käytön perusopetuksen mallin mukaan.

Lisäksi aloitteessa pidetään tärkeänä, että oppimateriaalien valinta on osa opettajan pedagogista vapautta. Opettaja tuntee oppiaineensa sisällölliset vaatimukset sekä opiskelijaryhmän tarpeet parhaiten.

Aloitteen mukaan digimateriaaleja ei olisi tarkoitus korvata, vaan mahdollistaa erilaisia vaihtoehtoja pedagogisen harkinnan tueksi.

Valtuustoaloitteessa pyydetään selvitystä neljään kysymykseen:

1) Kuinka monella ja minkä oppiaineiden opettajilla on halukkuutta käyttää painettua oppimateriaali digimateriaalin sijasta tai sen rinnalla sekä millaisissa opetustilanteissa painettu materiaali koetaan pedagogisesti tarkoituksenmukaiseksi?

2) Onko opiskelijoilla tai opiskelijaryhmillä kiinnostusta tai tarvetta käyttää painettua oppimateriaalia tietyissä oppiaineissa tai jaksoissa, ja miten tämä tukee opiskelijoiden hyvinvointia ja jaksamista?

3) Millaisia taloudellisia tai logistisia vaikutuksia painetun, kierrätettävän oppimateriaalin käytöllä olisi verrattuna nykyiseen digitaaliseen käytäntöön, huomioiden oppimateriaalien elinkaarikustannukset, kierrätys sekä rajatut kirjamäärät oppiainetta kohti?

4) Millainen kevyt ja nopea toimintamalli voidaan luoda, jolla opettaja voi pedagogisin perustein hakea lupaa painetun oppimateriaalin tilaamiseen, ja miten päätöksenteko voidaan toteuttaa selkeällä vastuunjaolla ja ilman tarpeetonta hallinnollista viivettä?

Aloitteen mukaan selvitys toteutetaan kaupungin strategian, lukion opetussuunnitelman ja hyvinvointia tukevien suositusten mukaisesti siten, että sen perusteella voidaan tehdä päätös painetun oppimateriaalin käytön mahdollistamisesta lukioissa, ja selvitys sisältää selkeän ehdotuksen toimintamallista, aikataulusta ja vastuista.

Nykytila

Opettajat käyttävät opetuksessaan pääasiassa digitaalista kustannettua materiaalia. Opetuksen tukena käytetään myös mm. monisteita, multimodaalisia materiaaleja (ääni, kuva, videot, noin ¾) sekä vihkotyöskentelyä.

Osa opettajista on tehnyt itse digitaalista opetusmateriaaleja O365-, Google Classroom- tai Moodle -ympäristöihin.

Painettuja oppimateriaaleja on mahdollista saada oppimisen tueksi osassa oppiaineita / opintojaksoja erityisopettajan kautta rajatusti (noin 5 painettua kirjaa / opintojakso).

Opintojaksojen kokeet, kuten myös ylioppilaskokeet tehdään digitaalisessa ympäristössä ja osa tehtävätyypeistä edellyttää digitaalisuutta.

Painetut oppimateriaalit eivät mahdollista esimerkiksi autokorjaavia tehtäviä, videota ja ääntä sekä samanlaista päivittyvyyttä kuin digitaaliset alustat.

Maaliskuussa 2026 Lahden kaupungin lukioiden opettajille ja opiskelijoille tehtiin oppimateriaalikysely valtuustoaloitteen pohjalta. Kyselyjen tulokset ovat liitteissä 2 ja 3.

Opettajien kyselyn yhteenveto

Kyselyn perusteella vain 5 % opettajista kokee, että voisi siirtyä käyttämään pelkästään painettuja oppimateriaaleja.

Selkeästi kannatetuin vaihtoehto on painettujen kirjasarjojen tarjoaminen luokkiin ryhmäkohtaiseen käyttöön. Kirjoja hyödynnettäisiin erityisesti oppituntien aikana.

Paperisten oppimateriaalien suurimmat hyödyt liittyvät teorian opiskeluun ja kertaamiseen. Sen sijaan tehtäväalustoina sekä materiaalien jakamisessa digitaalisille ratkaisuille on selkeä tarve.

Painettujen oppimateriaalien hyöty korostuu erityisesti eriyttämisessä. Niitä pidetään tärkeinä opiskelijoille, joilla on lukemisen haasteita tai heikko kielitaito,

mutta myös motivoituneille ja tavoitteellisille opiskelijoille. Nykyinen tarjonta ei täysin vastaa tarvetta.

Paperisten oppimateriaalien keskeiset hyödyt:

- Kokonaisuuksien helpompi hahmottaminen
- Vähäisempi kognitiivinen kuormitus verrattuna tietokoneen näyttöön
- Keskittymisen parantuminen, kun verkkoharhailu ja tekoälyn liiallinen käyttö vähenevät

Mahdollisia käytännön toteutustapoja:

- Kirjojen säilyttäminen luokkien kaapeissa helposti saatavilla
- Painettujen materiaalien käyttö erityisopetuksessa eriyttämisen tukena

Keskeiset haasteet:

- Kustannukset
- Logistiset järjestelyt
- Kahden rinnakkaisen materiaali-työmuodon hallinnan vaikeus
- Kaikki digitaaliset materiaalit eivät sovellu painettuina käytettäväksi

Opiskelijoiden kyselyn yhteenveto

Opiskelijat kokevat, että painettu oppimateriaali tukee keskittymistä, ymmärtämistä ja muistamista paremmin kuin digitaaliset materiaalit.

Kysyttäessä kumman oppimateriaalin opiskelijat valitsisivat mieluummin, merkittävää eroa ei saatu. Kyselyn perusteella nousee kuitenkin selkeästi esiin tarve painetulle oppimateriaalille digimateriaalin rinnalle. Tämä tarve korostuu erityisesti humanistisissa aineissa. Matematiikassa vastaukset jakautuvat tasan, ja kieliaineissa painetun oppimateriaalin etu on melko pieni.

Opiskelijat toivovat tasapainoa digitaalisten ja painettujen oppimateriaalien käytön välillä.

Aloitekysymys 1

Kyselyn perusteella vain 5 % opettajista voisi siirtyä käyttämään pelkästään painettuja oppimateriaaleja. Painetun oppimateriaalin käytön hyöty nähdään erityisesti teorian opiskelussa ja kertaamisessa sekä eriyttämisessä ylös- ja alaspäin.

Parhaana ratkaisuna esitetään painetun oppimateriaalin käytön mahdollistaminen digimateriaalin rinnalla.

Aloitekysymys 2

Opiskelijat kokevat, että painettu oppimateriaali tukee keskittymistä ja ymmärtämistä. Oppimistulosten näkökulmasta ero digitaaliseen materiaaliin verrattuna ei kuitenkaan ole merkittävä.

Opiskelijat toivovat tasapainoa digitaalisen ja painetun oppimateriaalin käytön kesken.

Oppiaineiden välillä on eroja: tarve painetulle materiaalille korostuu erityisesti humanistisissa aineissa.

Aloitekysymys 3

Kyselyiden tulokset ja toimintaympäristön reunaehdot huomioiden siirtyminen pelkästään painettuihin oppimateriaaleihin ei ole mahdollista eikä pedagogisesti perusteltua.

Yksinomaan painettuun materiaaliin siirtyminen olisi jonkin verran kustannustehokkaampaa huomioimatta logistiikkaan liittyviä kustannuksia. Kaikille opiskelijoille tarjottava hybridimalli tuottaisi minimissäänkin merkittäviä lisäkustannuksia.

Tarvittavien oppikirjojen määrää voidaan joillakin opintojaksoilla rajata, mutta se ei ole mahdollista kaikissa aineissa eikä kaikissa opintojaksoissa. Todellinen tarve on merkittävästi suurempi mitä aloitteessa oli arvioitu, koska lukion toiminta perustuu viiteen periodiin ja osa opintojaksoista sijoittuu periodien yli.

Esimerkiksi englannin ensimmäiselle opintojaksolle tarvitaan yksin Gaudiassa 460 oppikirjaa (moduulit 1 ja 2) ja kolmannelle opintojaksolle 320 oppikirjaa jne.

Painettujen oppikirjojen kokonaismäärä kaikki vuositasot huomioiden olisi noin 1875. Pienimmästä tarpeesta esimerkkinä terveystieto, mihin tarvitaan ensimmäiselle opintojaksolle noin 180 oppikirjaa jne. Painettujen oppikirjojen kokonaismäärä kaikki vuositasot huomioiden olisi noin 445. Näissä luvuissa ei ole vielä huomioitu kaksi kertaa vuodessa ylioppilaskokeisiin valmistautuvien opiskelijoiden vaikutusta.

Puhtaan painetun oppimateriaalin malli tuottaisi myös merkittäviä logistisia haasteita. Mikäli siirryttäisiin pelkästään painettuun oppimateriaaliin, hankittavan oppimateriaalin tarve olisi esimerkiksi yksin Lahden lukio Gaudiassa karkeasti arvioiden 13 000. Kaikkiin aineisiin ei ole painettua oppimateriaalia saatavilla.

Aloitekysymys 4

Oppimateriaalit tilataan keskitetysti keväisin massahankintana, mikä on kustannustehokkaampaa kuin erillistilaukset. Tilattavien materiaalien tarve selvitetään ja ratkaistaan etukäteen ennen massatilausta.

Opiskelijat ja opettajat vaihtuvat periodeittain eri opintojaksoissa; vain ensimmäisen vuoden aikana on enemmän pysyvyyttä. Tästä syystä yksittäisten opettajien ei ole mahdollista tehdä omia pedagogisia oppimateriaaliratkaisuja, vaan yhteiset periaatteet sovitaan aineryhmittäin.

Mahdollisia toimintamalleja voisivat olla:

a) Painetut oppimateriaalit luokkakohtaisessa käytössä

Painettuja oppimateriaaleja olisi saatavilla opetusryhmille luokkien kaapeissa. Opettaja voisi jakaa materiaalit oppituntien ajaksi. Koska saman opintojakson oppitunteja pidetään lukujärjestysteknisistä syistä samanaikaisesti eri luokkatiloissa, kirjasarjoja tulisi varata useampaan tilaan.

Mallin haasteena on se, että kaikissa luokissa ei ole mahdollisuutta varastointiin. Lisäksi opintojaksoja järjestetään useilla vuositasoilla, jolloin kirjoja jouduttaisiin hakemaan eri luokkatiloista ja palauttamaan käytön jälkeen. Tämä veisi aikaa opetukselta. Luokkatilat eivät myöskään välttämättä sijaitse lähellä toisiaan, sillä opiskelijamäärät ovat suuria ja saman aineen opetusta tapahtuu useissa tiloissa yhtä aikaa.

Kevyempi ja helpommin toteutettavissa versio tästä on, että tarjolla olevien erityisopettajan kautta jaettavien paperisten oppimateriaalien määrää lisätään erityisesti reaaliaineissa, missä hyöty nähtiin kyselyissä merkityksellisimmäksi.

b) Painetut oppimateriaalit kirjastolainauksena

Painettuja oppimateriaaleja olisi opiskelijoiden ja opettajien lainattavissa kirjastoista.

Yhteenveto

Tarve lisätä painetun oppimateriaalin käyttöä digitaalisten materiaalien rinnalle on tunnistettu. Siirtyminen yksinomaan painettuun oppimateriaaliin ei kuitenkaan ole mahdollista, koska digitaalisesta oppimateriaalista ei voida kokonaan luopua.

Painetun oppimateriaalin määrän lisääminen tuottaisi logistisia haasteita, jotka olisivat kohtuullisilla oppikirjamäärillä ratkaistavissa.

Ilman lisämäärärahaa painetun oppimateriaalin tarjonnan lisääminen nykyisessä budjettikehyksessä johtaisi opetustarjonnan supistumiseen ja ryhmäkokojen

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

kasvuun. Mikäli kumpaankin lukioon hankittaisiin kerralla painettuja oppikirjoja kahteen luokkatilaan niissä aineissa, missä painettua materiaalia on saatavilla, kustannusarvio olisi noin 140 000 €. Yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta Gaudiassa on tarve joissain opintojaksoissa useampaan kuin kahteen yhtäaikaiseen luokkatilaan. Kirjoja käytettäisiin tällöin vain oppitunneilla. Kirjojen uusiminen tulisi ajankohtaiseksi opettajien vaihtaessa oppimateriaalikustantajaa sekä opetussuunnitelman vaihtuessa.

Pienemmälläkin paperisten oppimateriaalien lisäämisellä on merkitystä eriyttämisen näkökulmasta.

Oppimistuloksiin oppimateriaalia enemmän vaikuttaa se, että opettajalla on riittävästi aikaa ohjata ja tukea opiskelijoita opetustilanteessa, mikä edellyttää ryhmäkokojen säilyttämistä kohtuullisina.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: ote lukiokoulutuspalvelut, Jyrki Rosti

Liitteet

Numero Otsikko

8 Kokoomuksen valtuustoryhmän ym. valtuustoaloite Painetun oppimateriaalin käytön mahdollistaminen Lahden lukioissa

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

210

Lausunto hallituksen esitysluonnokseen eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 29 §:n kumoamisesta

3354/03.00.00.00/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

talousjohtaja Mörsky Tiina, p. 050 383 6502

controller Markkola Katja, p. 050 383 6456

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa perusteluosassa esitetyn lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 29 §:n kumoamisesta.

Samalla kaupunginhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Lahden kaupungin hallintosäännön (2026/10) yleisten määräysten § 31 mukaan valtion pyytämät lausunnot antaa kaupungin kannalta yleisen tai laajan merkityksen omaavissa asioissa kaupunginhallitus.

Valtiovarainministeriö on pyytänyt kunnilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 29 §:n kumoamisesta. Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan, että Kansaneläkelaitos laskuttaisi kunnan rahoitusosuuden perustoimeentulotuen kustannuksista kunnalta kuukausittain, eikä rahoitusosuutta enää vähennettäisi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta. Laskutusmenettelyyn siirryttäisiin vuoden 2029 alusta lukien. Esityksen tavoitteena on tehdä perustoimeentulotuen kustannuksista kunnille läpinäkyvämpiä sekä yksinkertaistaa kunnan peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmää.

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 14.8.2026.

Lahden kaupungin lausunto

Lahden kaupunki pitää esitysluonnoksen tavoitteita kannatettavana. Olennaisempaa kuitenkin on, että kunnilla ei pitäisi olla rahoitusvastuuta perustoimeentulotuesta. Päätöksenteko perustoimeentulotuesta sekä sosiaali- ja terveyspalvelut on siirretty pois kunnilta, joten kunnilla ei ole tosiasiallista vaikutusmahdollisuutta perustoimeentulotukien vähentämiseksi.

Lahden kaupunki ei kannata perustoimeentulotuen saajien tietojen toimittamista laskun liitteenä. Valtiokonttorin valmisteleman hankintatietovarannon myötä kuntien tulee julkaista ostolaskutietoja julkiseen verkkopalveluun tiedonkeruujärjestelmän kautta. Tämä lisää riskiä salassa pidettävien tietojen julkaisemisesta vahingossa. Kansaneläkelaitos ei lähetä laskujen liitteinä myöskään kunnan rahoitusvastuulle kuuluvaa työttömyysetuutta saaneiden henkilöiden tietoja, vaan ne ovat saatavilla Kelan etuustietopalvelu Kelmussa. Myös perustoimeentulotuen saajien tiedot olisi hyvä jakaa kunnille samalla tavalla. Kustannusten muodostumisen läpinäkyvyyteen tulee myös kiinnittää erityistä huomiota, jotta kunnilla on selkeä käsitys kustannusten tason

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

oikeellisuudesta. Kunnilla on oltava myös virheellisten tietojen oikaisumahdollisuus kevyellä menettelyllä.

Kunnan rahoitusosuuden perustoimeentulotuesta siirtäminen lähes reaaliaikaisesti laskutettavaksi lisää kuntatalouden suhdanneherkkyyttä sekä vaikeuttaa sen ennakointia. Suhdanneherkkyyttä on jo lisännyt kuntien vastuun lisääminen työttömyysetuuskustannuksista sekä TE-palveluiden siirto kuntien vastuulle. Olisi toivottavaa, että Kansaneläkelaitos toimittaisi kuntakohtaiset arviot seuraavien vuosien perustoimeentulotukikustannuksista talousarviovalmistelua varten.

Esitys yksinkertaistaa kunnan peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmää poistamalla vain yhden valtionosuuden määräytymisperusteen samalla kun se luo uuden kuukausittaisen laskutus- ja seurantamenettelyn kunnille. Tästä aiheutuu kunnille myös kustannuksia. Vaikka yksittäisen kunnan osalta kustannusten lisäys on maltillinen, koko kuntakentän tasolla se on suurempi.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lausunto lausuntopalvelu.fi-palveluun

Liitteet

Numero Otsikko

9 Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö, luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 29 §:n kumoamisesta

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Numero Otsikko

10 Luonnos, hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 29 §:n kumoamisesta

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

211

Lausunto Päijät-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksen luonnoksesta

3195/00.01.02.05/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

turvallisuuspäällikkö Antti Prepula p. 044 416 3812

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa Päijät-Hämeen pelastuslaitokselle perusteluosassa esitetyn lausunnon palvelutasopäätösluonnoksesta vuosille 2027–2030.

Samalla kaupunginhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Päijät-Hämeen pelastuslaitos on pyytänyt kunnilta lausuntoa hyvinvointialueella valmisteltavana olevasta pelastustoimen palvelutasopäätösluonnoksesta.

Lausunnot tai mahdolliset kommentit on pyydetty toimittamaan 30.6.2026 mennessä sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@pajatha.fi. Lahti on saanut pyynnöstä jatkoaikaa 10.8.2026 asti pidettävään kaupunginhallituksen kokoukseen asti.

1. Yleiset lähtökohdat

Pelastuslaitos on Päijät-Hämeen hyvinvointialueen toimiala, joka vastaa pelastustoimen palveluista. Hyvinvointialue vastaa sille kuuluvien palveluiden tuottamistavan valinnasta ja päättää, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan sille määrätyistä tehtävistä.

Pelastuslaitoksen sopimuskumppaneina on sopimuspalokuntia, sivutoimista henkilöstöä ja järvipelastusyhdistyksiä.

Pelastustoimi on arvioinut päättyvän palvelutasokauden toteutumista pääosin myönteisesti: lähes kaikki asetetut tavoitteet on saavutettu ja poikkeamia on ollut vain vähän. Esimerkkinä yksittäisestä poikkeamasta on, että sopimuspalokuntien koulutuksia ei ole toteutettu aluesopimuksen ja pelastuslaitoksen pelastustoiminnan koulutussuunnitelman mukaisesti. Säästötoimien takia on kurssuja jouduttu perumaan ja tarjontaa vähentämään

1.1 Pelastustoimen tehtävät Päijät-Hämeessä

”Pelastustoimi jakautuu kolmeen eri palvelukokonaisuuteen; onnettomuuksien ehkäisyyn, pelastustoiminnan sekä väestönsuojeluun varautumisen kokonaisuuteen.

Onnettomuuksien ehkäisyyn sisältyvät muun muassa valvonta, neuvonta, ohjaus ja riskien tunnistaminen, joilla pyritään vähentämään onnettomuuksien todennäköisyyttä ja vaikutuksia.

Pelastustoiminta kattaa varsinaiset hälytystehtävät, kuten pelastus-, sammutus- ja avustustoimet erilaisissa onnettomuus- ja vaaratilanteissa sekä niihin liittyvän johtamisen ja resurssien hallinnan.

Väestönsuojeluun varautuminen puolestaan tarkoittaa suunnitelmallista varautumista poikkeusoloihin ja kriisitilanteisiin, mukaan lukien väestönsuojien ylläpito, varautumiskoulutus ja yhteiskunnan toimintakyvyn turvaaminen.”

1.2 Pelastustoimen palvelutaso

Palvelutasopäätös on Lahden näkökulmasta keskeinen strateginen asiakirja, joka ohjaa pelastustoimen resurssien kohdentamista ja palvelujen kehittämistä usean vuoden ajan.

Lahti pitää hyvänä, että esitetty palvelutasopäätös perustuu ajantasaistettuun riskianalyysiin ja että palvelut suunnitellaan riskiperusteisesti. Pelastustoimen palvelutason tulee vastata alueen onnettomuus- ja muihin turvallisuushäiriöihin, mikä korostuu Päijät-Hämeen monimuotoisessa toimintaympäristössä.

Pelastustoimi on tietoinen omasta tilastaan ja kykenee arvioimaan palvelutason tarpeita, joskin valvova viranomainen on joihinkin asioihin kiinnittänyt huomiota.

Lahti katsoo, että pelastustoimi tunnistaa alueen riskit kattavasti ja riskianalyysi on laadukas. Analyysi kuvaa kaupunkia hyvin: Tiivis kaupunkikeskusta, hajautunut asutus, laaja vesistöisyys ja vilkas liikenneverkko muodostavat monipuolisen riskikokonaisuuden, joka edellyttää eriytettyjä palveluratkaisuja.

Lahti on merkittävä liikenteellinen solmukohta, jossa tie- ja raideliikenne sekä tietunnelit lisäävät vaativien pelastustehtävien tarvetta. Laajat pohjavesialueet ovat herkkiä ympäristöriskeille ja vesistöisyys kasvattaa vesipelastustoiminnan merkitystä. Lisäksi ilmastonmuutoksen vaikutukset, kuten rankkasateet, tulvat ja hellejaksot, lisäävät tehtävämääriä. Lahti pitää tärkeänä, että nämä erityispiirteet huomioidaan riittävästi resurssien mitoituksessa.

2. Asiakirjoissa esitetyt keskeiset muutokset ja niiden vaikutukset

Palvelutasopäätöksessä 2027–2030 on useita muutoksia verrattuna kauteen 2024–2026. Osa muutoksista selkeyttää toimintaa ja vahvistaa riskiperusteisuutta. Samalla havaitaan myös heikentäviä muutoksia, jotka tulee huomioida.

Taulukossa on esitetty havaitut parannukset ja heikennykset luonnoksena olevassa suunnitelmassa:

Teema	Parannukset (+)	Heikennykset (-)
Riskiperusteisuus ja johtaminen	Riskiperusteisuus vahvistunut, tilannekuva ja tiedolla johtaminen selkeytynyt.	–
Varautuminen ja kokonaisturvallisuus	Varautumisen rooli korostunut, pelastustoimen tehtävä kuntien tukijana tunnistettu paremmin.	Käytännön resursointi ei kaikilta osin näy vastaavalla tasolla.
Pelastustoiminnan osaaminen	CBRNE-, sortuma- ja erityisosaamisen kehittäminen kirjattu selkeästi.	–
Valvonta ja riskienhallinta	Valvontaresurssit kasvavat (htv lisääntyy), riskiperusteisuus tarkentuu.	Palomestarien työaikamuutokset vuonna 2026 ovat vähentäneet valvontaa -> lisätarve resurssille.
Palontutkinta	Resurssi kasvaa ja toiminnan kehittäminen vahvistuu.	–
Johtamisjärjestelmä	Johtamisvalmius ja yhteistyöalueen rooli täsmennetty.	–

Teema	Parannukset (+)	Heikennykset (-)
Vesipelastus	Kalusto ja osaaminen huomioitu aiempaa tarkemmin.	Vesisukellusvalmius Heinolassa ehdollinen -> ei täysin varmistettu.
Ympäristövahinkojen torjunta	Kehittynyt laajemmaksi (YVT-ajattelu), suunnitelmallisuus paranee.	-
Sopimuspalokunnat	Rooli tunnistettu ja valmiuden säilyttäminen kirjattu.	-
Turvallisuusviestintä	Digitaalinen viestintä vahvistuu.	Tavoittavuus laskee (15 % - > 12 %), käytännön toimenpiteet vähenevät.
Ennaltaehkäisy / koulutus	Koulutusta edelleen tarjotaan.	Yritysten ja laitosten varautumiskoulutus heikommin kuvattu kuin aiemmin.
Pelastusasemaverkko	-	Sitova kirjaus nykyverkon säilyttämisestä poistunut -> mahdollinen heikennys
Toimintavalmius kaupungissa (Lahti)	Riskit tunnistettu hyvin.	Saavutettavuus haasteellinen osassa

Teema	Parannukset (+)	Heikennykset (-)
		aluetta, ei ratkaisua (esim. uusi asema)
Niemen pelastusasema	Erikoistuminen (mm. vesipelastus) huomioitu kokonaisuudessa.	Ei takeita jatkuvasta miehityksestä -> merkittävä operatiivinen riski
Kalusto ja investoinnit	Elinkaarimalli ja riskiperusteisuus kirjattu. Uutena asiana kahden henkilön siirrettävä kärkiyksikkö	Käytännön hankinnat jääneet jälkeen, hankintoja jätetty tekemättä -> työturvallisuus ja poikkeusolojen valmius heikkenee
Kokonaisuus	Strateginen taso (suunnittelu, ohjaus, riskien tunnistaminen) paranee.	Operatiivinen taso (resurssit, saavutettavuus, käytännön palvelut) sisältää heikennysriskejä

2.1 Havaitut heikentävät muutokset tarkemmin:

- turvallisuusviestinnän osalta nuorten tavoittamiskerrat vähenevät (4 -> 3 ennen 25 ikävuotta)
- pelastusasemia koskeva kirjaus muuttuu väljemmäksi (ei enää velvoitetta ylläpitää nykyistä verkkoa)

- yritysten ja laitosten varautumiskoulutusta koskeva sisältö on poistunut/epäselvä, eikä pelastustoimi siten tarjoa kyseisiä koulutuksia sisäministeriön pelastustoimen antaman linjauksen mukaisesti
- korkealta pelastamisen valmiuden taso osa asemista heikkenee (pvat2 -> pvat1)

Heikennykset eivät kaikilta osin tue riskianalyysissä tunnistettuja kasvavia palvelutarpeita. Yleisesti ottaen palvelutasopäätöksen linja on ollut vuosien aikana palveluja heikentävä.

2.2 Havaitut parannukset tarkemmin:

- varautuminen on selvästi aiempaa vahvemmin esillä, painopisteenä kriisinkestävyys ja poikkeusolot
- valvontaan käytettävä resurssi kasvaa (8,5 -> 9,8 htv + kemikaalivalvonta)
- palontutkinnan resurssi kasvaa (0,5 -> 0,7 htv)
- vesipelastuksen täsmennyksiä kuten vesisukeltajien koulutus kirjattu tavoitteeksi ja Heinolan ehdollinen valmius kuvattu realistisemmin

Parannukset eivät kaikilta osin tue riskianalyysissä tunnistettuja kasvavia palvelutarpeita.

2.3 Havaintojen yhteenveto:

Palvelutasopäätöksessä on tunnistettavissa parannus strategisessa ohjauksessa, riskiperusteisuudessa ja varautumisen huomioimisessa. Luonnoksessa todettu, että kahdeksalla palomestarilla olisi osoitettu onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn työaikaa, mutta vuoden alussa sitä vähennettiin aiemmasta.

Samanaikaisesti operatiiviseen palvelutasoon, erityisesti saavutettavuuteen, turvallisuusviestintään, kalustoon ja henkilöstöresursseihin kohdistuu heikentymistä.

Arviointi on sopimuspalokuntien osalta puutteellinen, koska liitettä 2 ei ollut toimitettu lausuttavaksi.

3. Muut lausuntoon vaikuttavat asiat

3.1. Pelastustoiminnan resurssit ja asemaverkko

3.1.1 Niemen pelastusaseman toiminta

Lahti pitää kriittisenä, ettei Niemen pelastusasemaa suljeta henkilöstön poissaolojen takia. Alueella ilmenneiden poissaolojen takia Niemen pelastusasemalta on siirretty pelastajia paikkaamaan muille asemille vahvuutta, johtaen Niemen aseman sulkemiseen. Lahti on lausunut asiasta huolen jo vuonna 2023 annetussa lausunnossaan. Tähän Niemen aseman sulkemiseen on puututtu nyt uuden pelastusjohtajan toimesta.

Perustelut:

- Mukkulan alueen saavutettavuus heikkenee merkittävästi
- vesipelastustoiminnan vasteajat pitenevät
- Paavolan aseman yksikkö on jo kuormittunut (tehtävämäärältään kärkipäässä valtakunnallisesti)
- mikäli Niemi on suljettuna, kaupungin keskustan läheisyydessä ei ole riittävää resurssia samanaikaisiin kiireellisiin tehtäviin
- kesäkausi on tilastollisesti vilkkain ja osuu henkilöstön lomakauteen, jolloin erityisesti järvellä ilmaantuvien tehtävien tehokas hoitaminen vaarantuu

- lisäksi Niemen asema toimii keskeisenä vesipelastuksen tukikohtana koko maakunnassa, mikä korostaa aseman merkitystä.

3.1.2 Asemaverkko ja saavutettavuus

Palvelutasopäätös ei enää sitoudu nykyisen asemaverkon säilyttämiseen, mikä on selkeä heikennys. Aseman tilapäisellä sulkemisella voi olla heijastevaikutuksia myös ympäröiviin kuntiin.

Lahti korostaa:

- kaupungissa on alueita, joiden saavutettavuus on jo nykyisellään haasteellinen, erityisesti Pirttiharju ja sen Petsamon alue
- toimitetussa aineistossa riskiruudukon puuttuminen Lahden ja Hollolan osalta liitteistä vaikeuttaa arviointia. Muiden kuntien osalta riskiruudukoita on esitelty.

Paavola–Niemi–Hollola -asemien muodostaman kolmion osalta Pirttiharjun/Petsamon saavutettavuus vasteaikojen puutteessa tulee varmistaa, vaikka vuoden 2026 alussa Petsamon riskiruutu muutettiin mahdollisesti I-luokan tasosta lievemmäksi II-riskiluokan alueeksi.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen 2025:14 mukaan riskiluokitukset tarkistetaan ja päivitetään vuosittain. Tämä vuosittainen tarkastelu aiheuttaa muutoksia riskiluokituksiin, joihin on tärkeää varautua ennakoivasti.

3.2. Kalusto ja investoinnit

Palvelutasopäätöksessä todetaan kaluston hankinnan perustuvan riskeihin, mutta samanaikaisesti tiedetään, että investointeja ei ole kyetty toteuttamaan riittävästi. Lähes puolet alueen sammutusautoista on yli 20-vuotta vanhoja.

Lahti pitää huolestuttavana, että kalustohankinnat ovat viivästyneet taloudellisista syistä. Jonain vuonna yhtään raskasta ajoneuvoa ei ole hankittu.

Lahti katsoo, että kaluston riittävyys tulee arvioida uudelleen erityisesti:

- suuronnettomuudet
- pitkäkestoiset tilanteet
- poikkeusolot

3.3 Vesipelastus ja vesistötoiminta

Riskianalyysin perusteella vesistöihin liittyvät riskit ovat merkittäviä.

Lahti katsoo, että vesipelastustoiminta tulee säilyttää vähintään nykyisellä tasolla. Lisäksi huomioiden, että Niemi on keskeinen vesisukelluksen tukikohta, eikä Heinolan vesisukellusvalmius ei ole jatkuva, riippuen työvuorossa olevista sukeltajista.

Hyvänä asiana nähdään pelastuslaitoksen ja järvipelastajien välinen yhteistyö.

3.4 Varautuminen ja yhteistyö

Lahti pitää myönteisenä varautumisen merkityksen tunnistamista ja samalla pelastustoimen roolia yhteensovittajana. Samalla todetaan, että panostuksia tulee lisätä erityisesti:

- kuntien tukemiseen varautumisessa
- yhteistoiminnan johtamiseen
- poikkeusoloihin valmiuteen

Pelastustoimen tulee aktiivisesti tukea Lahden kaupunkia varautumisessa.

3.5 Liitteet ja puutteet

Lahti toteaa, että liitettä 2 (sopimuspalokuntien erikoistumiset) ei toimitettu lausuttavaksi, joten tätä ei voitu arvioida, mikä heikentää kokonaiskuva.

Lisäksi aiemmin mainittu riskiruudukon puuttuminen Lahden osalta estää tarkemman lausumisen tavoitettavuuden osalta.

4. Lausunto palvelutasopäätöksen luonnoksesta

Päijät-Hämeen pelastuslaitos on pyytänyt kunnilta lausuntoa hyvinvointialueella valmisteltavana olevasta pelastustoimen palvelutasopäätösluonnoksesta vuosille 2027–2030. Luonnos on pääosin kattavasti laadittu, mutta se sisältää vielä täsmennystä vaativia kohtia, kuten puuttuvia tietoja.

Lahti pitää palvelutasopäätöksen lähtökohtia pääosin oikeansuuntaisina ja riskianalyysia laadukkaana. Esitettyihin muutoksiin sisältyy kuitenkin useita heikennyksiä, joita ei voida pitää perusteltuina kuten kasvavan riskitason, ilmastonmuutoksen ja turvallisuusympäristön muutosten näkökulmasta.

Lahti katsoo, että palvelutasopäätöstä tulee vielä täsmentää ja vahvistaa ennen sen hyväksymistä siten, että pelastustoimen suorituskyky turvataan sekä Lahdessa että koko maakunnan alueella myös tulevaisuudessa.

Palvelutasopäätöksen luonnos on hyväksyttävissä seuraavin huomioin:

1. Niemen (vesi)pelastusaseman toiminnan jatkuvuus varmistettava kaikissa tilanteissa.
2. Maakunnan asemaverkon tilapäiset sulkemismahdollisuudet poistetaan
3. Petsamon alueen tavoitettavuus Lahdessa selvitettävä ja varmistettava

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

4. Kalustohankinnoissa ei saa olla keskeytyksiä, jotta hankintavelkaa ei synny, joka vaikuttaa esimerkiksi poikkeusoloihin varautumiseen
5. Varautumiskoulutuksia ja -viestintää lisättävä erityisesti kuntalaisille
6. Pelastustoimen roolia kuntien varautumisen tukena vahvistettava
7. Varautumisen tuesta sovittava kuntien kanssa entistä tarkemmin
8. Pelastuslaitoksen koko väestönsuojeluun osallistuvan henkilöstön määrässä tulee huomioida lisääntyvät tarpeet erityisesti kuntiin kohdistettavan pelastustoimen suunnittelun sekä kuntien ohjauksen ja koulutustarpeiden osalta.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: 11.8.2026 Päijät-Hämeen pelastuslaitos, kirjaamo@pajjatha.fi

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

212

Tiedoksi merkittävät asiat

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee asiat tiedokseen.

Perusteluosa

Tiedoksi tuodaan seuraavat asiat:

Pöytäkirjat:

- Rakennus- ja ympäristölupalautakunta 9.6.2026
- Tarkastuslautakunta 9.6.2026
- Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta 10.6.2026
- Sivistyslautakunta 10.6.2026
- Kaupunkiympäristölautakunta 10.6.2026

Toimielinten pöytäkirjat ovat luettavissa kaupungin verkkosivuilla [Dynasty-verkkopalvelussa](#)

Muut pöytäkirjat, pöytäkirjanotteet, muistiot:

- Päijät-Hämeen maakuntahallituksen pöytäkirja 15.6.2026
- Päijät-Hämeen maakuntavaltuuston pöytäkirja 16.6.2026
- Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymä yhtymähallituksen pöytäkirja 16.6.2026
- Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote 8.6.2026 § 35 "Lahden osallistuvan budjetoinnin toimintamallin 2020–2025 arvioinnin tulokset ja

jatkokehittäminen”

- Vammaisneuvoston muistio 4.6.2026

Esityslista:

- Päijät-Hämeen maakuntahallitus 10.8.2026

Kirje:

- Lahden kaupungin konsernihallinnon kirje 17.6.2026: Pyyntö esittää Lahden mitalin saajaa

Päätökset:

- Hämeenlinnan hallinto-oikeus 22.6.2026: Asiakirjajulkisuutta koskeva valitus, LähiTapiola Yhteiskuntakiinteistöt Suomi Ky, Lahden kaupunginhallitus 29.1.2024 § 49. Hämeenlinnan hallinto-oikeus hyväksyi LähiTapiolan valituksen osittain ja kumosi Lahden kaupunginhallituksen päätöksen osittain.

- Korkein hallinto-oikeus 25.6.2026: Ennakkopäätös, kunnallisasiaa koskeva valituslupahakemus ja valitus, Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös 27.12.2024 nro 2664/2024 (Teboil, Kasaajankatu 10). Korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan ja tutkii valituksen. Hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja Lahden kaupungin kaupunkiympäristölautakunnan päätös saatetaan voimaan. Oy Teboil Ab:n vaatimus oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta hylätään

- Korkein hallinto-oikeus 25.6.2026: Kunnallisasiaa koskeva valituslupahakemus ja valitus, Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös 27.12.2024 nro 2665/2024 (Teboil, Saimaankatu 26). Korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan ja tutkii valituksen. Hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja Lahden kaupungin kaupunkiympäristölautakunnan päätös saatetaan voimaan. Oy Teboil Ab:n vaatimus oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta hylätään.

Kaupunginhallitus
Esityslista

nro 17

- kaupunginhallituksen alaisten viranhaltijoiden viranhaltijapäätökset ajalta
12.6.-5.8.2026

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Liitteet

Numero	Otsikko
--------	---------

11	Vh-päätösluettelo kh 10.8.2026
----	--------------------------------